

НОВА СВѢТЛИНА

МАГНЕТИЧЕСКИ ЛѢЧЕНИЯ.

Лѣчителнитѣ срѣдства сѣ тѣй неопрѣделени и тайни въ природата, щото науката ги намира тамъ, дѣтсо не ги търси. Много пжти лѣкаритѣ, при всичката си наука, оставатъ като смаени и удивени, кога чужтъ че седи-кой болѣнъ оздравѣлъ, за когото тѣ прѣдварително сѣ рѣшили, че не е възможно да оздравѣе.

Магнетическитѣ лѣчения, които се основаватъ просто на една магнетическа сила, произходяща отъ челоуѣка, падатъ подъ тая удивителна категория.

Въ общий рапортъ на интернационалний магнетически конгресъ въ Парисъ на 1882 г., прочитаме, въ словото, казано отъ подпрѣседателя, доктора Хугетъ, слѣдующитѣ любопитни излѣкувани болѣсти чрѣзъ магнетизма.

Първи Болѣнъ.

Г-ца Иулиа ... на 22 годишна възраст, сѣ добро тѣлосложение, се намира болна отъ келъ още отъ раждаието си. Върхътъ на главата ѝ е лишенъ отъ косми въ едно пространство около една ржчна дланъ — пространство, завладано отъ една желти-кава сбѣхтана кора, която като се отлупи отъ долу ѝ се указва единъ синкѣвъ цвѣтъ.

Първий пжтъ, като ѝ видѣхъ, казва докторъ Хугетъ, тя се показва, че страда отъ болки въ сто-маха сѣ неухотие. Срѣдствата, които употребихъ, спомогнахъ ѝ да добиѣ нейното довѣрие.

Единъ день, побудена отъ едно вътрѣшно стрѣмление, тя си сне шапката и ми показа главата си: „ето, каза тя, господинъ докторе, голѣмата причина на моето нещастие“. Диагностиката недопускаше никакво съмнѣние върху страшната тая болка: „безполезно, каза тя, всичко употребихъ, прѣтърпѣхъ най-страшнитѣ лѣчителни срѣдства, безъ най-малка полза.“

Доде ми на ума да отведж болната до единъ почтенъ докторъ, докторъ Луетъ, добъръ практиченъ докторъ по магнетизма. Докторъ Луетъ, като ъх видѣ, исправи се прѣдъ нея и ѝ направи нѣколко рѣчни движения, отъ слѣдствието на които тя заспа. Смаенъ отъ скорошната сполука на своето дѣйствие, той направи разни опити, и ме подкани да прѣдприемж това нейно лѣчение, като ми каза: „имате тукъ прѣвѣсходенъ субектъ.“

Отъ утрѣшния день азъ се поставихъ да ъх магнетисвамъ, и сънътъ дойде наскоро. Азъ се прѣдпазвахъ отъ да ъх питамъ, да не би да ъх безпокоѣ.

Подиръ нѣколко засѣдания, азъ се усмѣлихъ да ъх попитамъ, като какъ се намира: „Добрѣ, ми каза тя, само страдамъ отъ стомаха.—Тази болка, за която говорите, мѣстна ли е, и свързана ли е съ другата ви болка, или е случайна, безъ никаква важность? Прѣди да ми отговорите, разгледайте и опитайте добрѣ; азъ ще чакамъ, колкото време се изисква за това, само искамъ истината и точното.“

И двама се умълчахме; тя, като единъ автоматъ; азъ, като внимателенъ единъ наблюдателъ.

Внезапно: „Ето, господинъ докторе, ми каза тя, като не ѣмъ отъ дълго врѣме, изнемощена е кръвта ми, нервитѣ ми тоже сж слаби, и тъй нѣмамъ сила, за да мож да оздравѣж; но, подиръ малко, ако онзи господинъ ме прѣсепива всѣки день, азъ ще начнж да ѣмъ добрѣ; тогива ще мож да противостоѣж на болката чрѣзъ нѣкои кризи въ главата, които ще произведатъ моето лѣчение.“

Добрата логична смисъл на тѣзи думи, ме довършихъ, тъй щото да се заема съ сичката си сила за успѣха на дѣлото

Лѣчението се продължи много мѣсеца. Подиръ всѣко засѣдание болната полагаше всичкото си старание, за да испита внимателно себе си, и да ме прѣопрѣди за това, що може да се случи за вѣ идущий день.

Единъ день тя има една лудничава криза, въ която тя хвасти ключалката на вратата и съ забавление ѝ движаше. Тѣй като бѣше, исправи се и отъ жгълъ на жгълъ ходѣше, като че търсѣше нѣщо; на конецъ се повърна на мѣстото си. Като стоеше тѣй незабавно се испъче и начихъ да си удри върха на главата отъ стѣната.

Азъ поискахъ да ѝ прѣдпазижъ, като поставихъ една възглавница мѣжду главата ѝ и стѣната: тя, съ едно силно движение, взе възглавницата и ѝ запрати; азъ ѝ оставихъ да прави каквото иска.

Това като се свърши, азъ ѝ попитахъ, като какъ се намира: „добрѣ, отговори тя.—Не досѣщате ли нѣкакви болки?—Не, господине.—Тогива желаете ли да ми отговорете на нѣкои въпроси, ако това не ви врѣди?—Съ удоволствие.“ Азъ я попитахъ тогава; да ли тя е била въ положение да съзнава това, що се е случило въ продължение на това нейно лѣкуване.

Тя се умълча и умисли за едно врѣме; и внезапно се изсми: „Ахъ! Господинъ докторъ бѣше много безпокоенъ, когато азъ си удрѣхъ главата отъ стѣната; съ това азъ искахъ да привлѣкжъ кръвта, която чрѣзъ своята топлина и сила да истика и отблѣсне болката, що имамъ въ главата си. Ако бѣхте ме събудяли въ това врѣме, азъ щѣхъ да останжъ луда за всѣгда.“ Тогива азъ проумѣхъ добрината на въздържанието, и до колко е опасно бързанieto въ медицината, съ което много нѣшти вмѣсто да ударимъ болката, удримъ болна.

Втори болѣнъ.

Г-жица Мариа Г....., на възраст 27-28 години, е болна отъ нѣколко години; тя е изсъхнала, съ очи хлѣтнѣти и лице набръчкано, нѣща, които показватъ едно дълбоко разстройство въ челоуѣческия организмъ: испитѣтъ на бѣлна дробъ, ни дава да мислимъ, че той е доволно въ лошо положение. Като успокоихъ болната, азъ се отнесохъ къмъ нейнитѣ родове, които ми съобщихъ, че диагностиката на най-добри лѣкари, прѣди меня, е указала, че болката е туберкулозна, и че нейнитѣ слѣдствия сѣ гибелни.

При такава една диагностика и прогностика на едни авторитетни лица, азъ си примълчахъ и се умислихъ, като си подумахъ: като какво ли ще можъ да извършижъ повѣче отъ тѣхъ?

При всичко това, азъ прѣдложихъ на родителитѣ ѝ, ако обичатъ, да ме оставихъ да опитаме магнетизма. Върху това азъ имахъ важни причини, понеже болната често имаше екстаза, литаргія и каталепсия.

Сродницитѣ, съ довѣрие на моитѣ думи, ми позволихъ да направихъ това, което мислихъ за по-добро. Подиръ нѣколко засѣдания, подъ едно дѣйствие на право върху *plexus solaire*, болната заспа; азъ ѝ оставихъ подъ заповѣдъ въ този сънъ, да се събуди сама.

Подиръ нѣколко магнетически засѣдания, внезапно и въ време на сънъ, болната начинъ да плаче, безъ да се знае причината. Отъ запитваниата върху причината на този плачъ, тя на конецъ отговори: „Може да бѣде да се излѣкувамъ, но азъ го не желаяж, *понеже трѣбва много да се страда.*“ Що значехъ тѣзи думи? Ний не знаехме и подиръ се извѣстихме. Въ всѣкой случай, нашото внимание бѣше голѣмо и силно бѣше нашото желание да узнаеме, що ще стане.

Ний насърчвахме и подканяхме болната да изслѣдва добръ своето положение, и да види, като ка-

кво можемъ стори, за да ѝ спомогнемъ, относително нейната болѣсть.

Тя катадневно ни показваше, като какво ще се случи въ нейния организмъ на утрѣшния день, като какво ще се извърши отъ само себе си въ вътрѣшността ѝ подъ влиянието на нейната жизнена сила, спомогнатъ отъ нами.

По този начинъ ний бѣхме ката день зрители на една нова лѣчителна драма, прѣдвидѣна отъ болната и описана въ всичкитѣ си фази съ цѣльта, която ще постигне: лѣчението.

Първото нѣщо, което ни направи впечатление, се състоеше въ едно значително усилие къмъ една органическа гимнастика въ разнo отношение съ стрѣмление да се разшири дихателния копъ, който бѣше твърдѣ малкъ, относително движението на бѣлна дробъ и на сърцето.

Тя често се испъчваше до толкова, щото главата ѝ да достигне до земята и до краката ѝ, и тѣлото ѝ да стане, като мостъ, прѣзъ което можеше нѣкой свободно да прѣмине.

Съ врѣме естественнитѣ служби малко по-малко се поправихъ и отъ день на день охотата се отваряше повече и жизненнитѣ сили се умножаваха.

Не можъ описа всичкитѣ нѣща, които се появихъ въ това лѣчение отъ нѣколко мѣсеца; вмѣсто едно кратко изложение, цѣль томъ можеше да се напише. Нѣщата бѣха отъ такова естество, щото да ни осветѣятъ, безъ никакво побуждение отъ наша страна, върху литаргиата, катаlepsията и екстаза, относително измѣненіето на органитъ и излѣчението.

Ще забѣлѣжъ само, че всѣко излѣчително дѣйствие, произведено чрѣзъ магнетизма, бѣше обозначено и дохождаше на назначеното си врѣме, безъ да се спре явлението, ни въ началото си, ни въ продълженіето си.

Ще свършимъ, като кажемъ, че болната, която бѣше рѣшена вѣки за смъртъ отъ най-искуснитѣ лѣ-

кари въ Парижъ, се излѣчи само по себе си, благодарение на магнетизма и на ясновидството отъ първо качество, което, ако и да не бѣше постоянно—понеже често тя пожелаваше да се прѣспи, за да бѣде ясновидна и полезна на себе си; но като не гледаше, освѣнъ черно, тя попросваше да се разбуди, като по нѣкоги опрѣдѣляше деня на своето ясновидство. (Слѣдва).

Вѣра, надежда, утѣшение.

Вѣрата е човѣческото довѣрие въ своитѣ части, чувството което води къмъ безконечната сила, увѣреніето че е въ пѣтя който води къмъ истината. Слѣпата вѣра е като единъ фанаръ на когото червената блѣскавина не може да прокара мъглата; коги освѣтената вѣра е като една електрическа свѣтлина, която освѣтява съ една жива свѣтлина пѣтя по когото ще прѣминемъ.

Тѣзи вѣра не се прѣдобива безъ да е прѣминжлъ нѣкой чрѣвъ опититѣ отъ съмнѣние, чрѣвъ сичкитѣ мжчнотни посѣти по пѣтя въ когото се намиратъ истинитѣ приатели. Въ това отношение се нахождатъ нѣкои които не достигатъ освѣнъ въ едно твърдѣ тѣжко съмнѣние и се колибажтъ дълго време мѣжду противнитѣ порои. Блаженъ този който вѣрва, знае, гледа и върви на здраво. Вѣрата му е дълбока и непоколибаема. Тя го поставя достоинъ да надвие най голѣмитѣ припятствия. Въ тая смисълъ е дѣто се е казало че вѣрата прѣмѣстиж баиритѣ; което, безъ съмнѣние, трѣба да е казано метафорически, като баиритѣ тукъ прѣдставляватъ струпанитѣ мжчнотни по пѣтя на новацитѣ, страститѣ, невежеството, прѣдразсѣжджцитѣ и материални интересъ.

Изобщо не се съглежда въ вѣрата освѣнъ вѣрващето на нѣкои религиозни догми приети безъ никакъвъ испитъ. По вѣрата може да се земе и за

увѣрението което въодушевява чловѣка и го влѣче къмъ други нѣкои цѣли. Вѣрата съществува отъ само себѣ си, била тя въ нѣкоя материална работа, или вѣра въ нѣкое политическо отношение, или тая въ отечеството. За артиста, поета, мечтателя, вѣрата е идеалното чувство, изгледа на това величествено огнище, распалено съ божественната рѣка по вѣчнитѣ върхове, за да води чловѣчеството къмъ хубавото и истината.

Религиозната вѣра, която отвлича разума и се отнася въ разсѣждението на другитѣ, която приема едно поучително тѣло, истинско или лъжливо, и се подчинява безъ никаква контрола—това е слѣпата вѣра. Въ нетѣриѣннето си, въ своитѣ извънмѣрката стѣпки, тя прѣтича лесно къмъ измѣнството, къмъ принудителността и води къмъ фанатизма. Разгледа на тази точка, вѣрата е още единъ силенъ двигателъ: Тя е научила хората да се подчиняватъ и да страдатъ. Развратена отъ духа на властта, тя е бивала причина на много криминални прѣстѣпления, но въ своитѣ нещастни слѣдствия, тя ни показва още постранството на срѣдствата, които тя обема.

Ако, слѣдователно, слѣпата вѣра може да произведе такива дѣйствиа, то като какво не може направи вѣрата, подкрѣпена отъ разума, вѣрата, която разсѣждава, различава и проумѣва?

Нѣкои богослови покрусватъ разума, отказватъ го и го тѣпичтъ. Грѣба ли, слѣдователно, и ний да го отказваме, когато той ни открива това, що е добро и хубаво? Осѣждатъ всичкитѣ грѣшки, въ които е падналъ разума, безъ да помислжтъ, че самия разумъ е, който ни е открилъ тѣзи грѣшки и ни е помогналъ да ги поправимъ.

Разумътъ е една върховна дарба, опрѣдѣлена да ни освѣтява върху всичкитѣ нѣща, и която се развива и умножава чрѣзъ упражнението, както всичкитѣ наши способности. Чловѣческиа разумъ е единъ отзвѣзъ на вѣчния Разумъ: „*that is God in us*“.

е казалъ свѣти Павелъ. Да не прѣпознаеме неговата стойностъ, неговата полза, значи да не прѣпознаеме чловѣческото естество и да докачимъ даже Божество-то. Да искаме да замѣстимъ разума съ вѣрата, ще рече да не знаеме, че тѣ двѣтѣ, сж солидарни, нераздѣлни, че се подкрѣпжтъ и се въодушевяватъ едно отъ друго. Тѣхното съединение отваря на мисълта едно по-обширно поле; то поставя въ хармония нашитѣ способности и ни поставя въ единъ вжтрѣшенъ миръ. Чловѣктѣ, дълбоко увѣренъ, остава непоколебимъ прѣдъ опасността, както и между опититѣ. Надъ развратноститѣ, надъ лъскателността, надъ заплашванната, той чува единъ гласъ, който стои по-горѣ отъ колкото гласовѣтъ на страстта да ѣчи въ дълбочинитѣ на съвѣстѣта му, и на когото силитѣ го насърчаватъ въ борбата, подкрѣпжтъ го въ опаснитѣ врѣмена.

За да произведе подобни слѣдствия, вѣрататрѣбва да почива върху една здрава основа, която да ѣ прѣдставя свободния испитъ и свободата на мисълта. На мѣсто догми и тайнства, тя трѣбва да познава само пачалата, произходящи отъ прямото наблюдение, отъ изучаванieto на естественнитѣ закони. Такъвъ е характера на спиритическата вѣра.

Философиата на духоветѣ ни прѣдава една вѣра, която, за да бжде съобразна съ разума, е свърѣменно и по-силна. Познанието на невидимия свѣтъ, довѣрието на единъ върховенъ законъ отъ справедливостъ и напрѣдъкъ, всичко това отпечатва на тазъ вѣра единъ двоенъ характеръ отъ тишина и безопасностъ.

Дѣйствиелно, отъ що се страхуваме, като знаеме, че никоя душа нѣма да се погуби, че подиръ буритѣ и мѣжду особнитѣ несъгласна на живота, чрѣзъ мрачната нощъ, дѣто всичко се види да загива, ще видимъ да изгрѣе прѣкрасната свѣтлина на безконечпитѣ дни?

Проникнати отъ мисълта, че този животъ е като една минута относително до цѣлото ни смъртно съществуване, ний ще прѣтърпимъ неизбѣжнитѣ злини, що той произвежда. Перспективата на врѣмната, които ни сж отворени, ще ни даде силата да надвиеме сегашнитѣ нещастия и да се поставимъ надъ движениата отъ щастieto. Ний ще се почувстваме по-добрѣ обржжени за борбата.

Спиритистътъ познава причината на своитѣ злини; той проумѣва тѣхната потрѣбностъ. Той знае, че страданието е законо и той го приема безъ да мърмори. Той знае, че смъртъта не отнема нищо, че нашитѣ чувства си оставатъ въ живота на оттатѣкъ гроба, и че всички тѣзи, които се сж обичали тукъ долу, се намиратъ, избавени отъ земнитѣ нещастия, далечъ отъ това лошо жилище; че несъществува раздѣление, освѣнъ за лошитѣ и лукавитѣ. Отъ тѣзъ увѣрениа се слѣдватъ за него утѣшениа—непознати отъ хладнокрѣвнитѣ и скептицитѣ. Ако, отъ единия край на свѣта до другия, всичкитѣ души се съобщавахъ въ тази силна вѣра, то щеше да се приготви най-голѣмото морално прѣобразование, което историята никога не е записвала.

Но тази вѣра, твърдѣ малко ъж притежаватъ още. Духътъ на истината говори на Земята, но Земята не даде внимателно ухо на тѣзи думи. Не сж силнитѣ между чловѣческитѣ дѣца, които сж го чули, но сж покорнитѣ, долнитѣ, всички тѣзи, които сж жедни за надежда. Благополучнитѣ, силнитѣ го отблѣснххж, както отблѣснххж самия Христосъ, прѣди деветнадесетъ вѣка. Клерикалнитѣ членове и ученитѣ тѣла се съединихъ противъ тая смутителна радостъ, която идеше да компрометира интереситѣ имъ и тѣхното спокойствие, или да съсипе тѣхнитѣ потвърдениа. Малко хора иматъ куража да дойдѣтъ върху думитѣ си и да исповѣдатъ че тѣ се сж излѣгали. Гордостъта е тѣхний господаръ; тѣ прѣдпочитатъ да уборватъ въ продължение на всичкия си животъ тая застраши-

телна истина, която иде да прѣобѣрне тѣхнитѣ кратковрѣмни дѣла. Други, тайнимъ образомъ, припознаватъ хубостта и величieto на тая доктрина, по нейнитѣ морални нужди ги плашатъ. Привикнали на наслаждениата си, искатъ да живѣятъ по тѣхно си, безъ да се грижатъ за понататѣкъ; тѣ отдалечаватъ отъ мислитѣ си всичко това, което ще ги докара да прѣкъснатъ съ врѣдителнитѣ и скжши обичаи. Тѣзи дѣйствиа ще бждатъ, за по-послѣ, источникъ на горчиви каини.

(Слѣдва).

Силата на слзвото

(Продължение отъ кн. VIII)

Тѣзи послѣстѣни внушения иматъ твърдѣ голѣмо значение за лѣкаря. При всичко това, обаче, психиатрически методъ се опира главно на двѣ особености на несъзнателността: 1) на извънредната голѣма въсприимчивостъ и чувствителностъ къмъ впечатлениата, чрѣзъ които несъзнателността става, тъй да се каже, ревностенъ и послушенъ слуга, който извършва безъ расжждение и противорѣчие всѣкоя възложена нему заповѣдь; и 2) на силата, която има върху тѣлото и чрѣзъ която несъзнателността, като душевно състояние отъ по-доленъ редъ, приближающа се къмъ тъй нареченитѣ прости вегетивни изявиления на живота, упражнява голѣмо влияние на органитѣ, на които службата е съвсѣмъ независима отъ съзнателната воля.

Тука искамъ да искажж нѣколко думи за силната прѣпирня, която се подигна по този въпросъ въ учений свѣтъ. По напрѣдъ трѣбва да споменж за мистицизма (учение за познавание истината чрѣзъ духоветѣ, а не съ разумъ). Мистицизма прилича на ѣстие, което се сравнява съ стридитѣ; нѣкой си ги обича твърдѣ много, а други се отвърщаватъ отъ тѣхъ.

Мислѣжъ, че въ науката може нѣкой да привѣде до слѣдующия образъ, че срѣщу голѣмата склонностъ на мнозина къмъ мистицизма въ други се доказва, напротивъ, голѣмо отвръщанне къмъ сѣщій този мистицизмъ. Този образъ сѣществува съгласно службата не скептически, а догматически. Не се съмнява, нѣ отрича. Не се испытва прѣдмета съ ученолюбива апатия, нѣ го отблъсва съ челоуѣческа страсть.

Двѣ велики движения въ наше врѣме пострадахъ отъ държавата на догматическата наука: магнетизма и спиритизма. И двата тѣзи прѣдмета се ислѣдвахъ, нѣ не мѣдро. Учений съ такива важни ислѣдвания и днеска би рискувалъ славата си. Откритиата на Брайта показватъ, че прѣзъ цѣли петдесетъ години слѣдъ издирванната на Мезмера, магнетизма не се ислѣдва отъ никого, защото Брайтъ въ първитѣ опити можн безъ трудъ да обяви правотата на явлениата. Но славата на Брайтъ пострада отъ това. Доказателство на това е, че изминѣхъ повече отъ тридесетъ години, прѣди да се ислѣдва и припознае достоинството на дѣлото му отъ нѣкой ученъ мѣжъ съ високо име.

Мислѣжъ, че науката трѣбва да глѣда на мистицизма, като на свой най-голѣмъ неприятель; не трѣбва, обаче, да прави това съ мълчание или съ просто отричание; нѣ, напротивъ съ разискване и мѣдро ислѣдване да прислѣдва този си неприятель. Вижда се, обаче, като изявление на разсѣдѣкъ и мѣдрость просто да казва нѣкой, че не вѣрва въ явлениата или привидѣниата; нѣ много по-мѣдро и по-разсѣдително е да испита причинитѣ, чрѣзъ които толкози други хора вѣрватъ въ тѣхъ. Днеска отричамъ много нѣща, които утрѣ се принуждаваме да приемемъ за истиини.

Въ психиатрическии методъ, за който тука искахъ да дамъ една обща идея, нищо вече не остава таинственно. Явлениата на хипнозата и влиянието не изискватъ вѣра на непознати сили, за да се разбержтъ. Но ясно прѣдполагамъ, че такива сили сѣ-

ществуватъ. Хипнотическитѣ явления сѣ подложени тѣмъ отъ само себе и нищо общо нѣматъ съ магнетизма и спиритизма, или съ хипномантията (прѣдричаніе на сънь). При това още се показва, че много явления, гледани, като магнетизмъ, спиритизмъ или хипномантия, сѣ били шарлатанство и лукавство. Обаче, отъ день на день убѣждението ми става по-силно, че сѣ оставени на задъ много тайнственни нѣща, на които сега е вече врѣме да се ислѣдва най-послѣ съ прилѣжаніе, умѣстность и безъ принуждение.

Най-старий неприятель на психиагрическый методъ е прѣзрѣніето на тайнственитѣ нѣща и той се смазва чрѣзъ правото тълкувание на нѣщата.

Началата на Уаскъ-Тукъ, на Лиеболтъ и на Берихеймъ сѣ съгласни, логически и сѣ чисто научни. А тѣзи, които отъ отвърщение къмъ тайнственитѣ нѣща, сѣ противѣтъ на тѣзи начала, показватъ по този начинъ, че съвсемъ не познаватъ прѣдмета. Но има единъ още по-важенъ въпросъ, който се отнася на хипнозата. Мнозина учени днесъ утвърждаватъ, че хипнозата е едно болѣзненно състояние, нѣкоя си техническа невропатія, която може да бѣде само у нѣкои нервични хора, и, че хипнотизираніето зъ продължително врѣме става твърдѣ врѣдително и никога не съдържа лѣчебна сила. А други оставатъ на противното убѣждение, като казватъ, че хипнозата е толкози неврѣдна, колкото и обикновений сънь, че въ повечето мѣста человекитѣ 25⁰/₁₀₀ сѣ приемливи къмъ хипнозата, и, че тя може да бѣде най-важно средство за лѣкувание.

На мнозина може да се види чудно, че не спомянахъ до тука името на великия френскій лѣкаръ, който отдавна се гледа като създателъ на хипнотическата наука. Шарко бѣше първий, който сполучи да стане мадрецъ и Европейска слава, и който можѣ да продължи издирванията на Брайтъ. Отдавна закорѣнѣлата му слава не се оплаши отъ сѣществую-

щитѣ прѣдрасждѣци и подѣ знамето му науката станѣ достѣпна на хипнотизма. Но при всичко това издирваниата на Шарко, макарѣ да бѣхѣ важни, велики и благородни, поврѣдихѣ повече, отѣ колкото ползувахѣ психиатрическии методѣ.

Работата е тъй: прѣди всичко Шарко извърши опититѣ си върху нервични само жени. Естествено опитѣтъ намира въ такива то жени повече благорасположени субекти. Извърши първитѣ си опити не, както Брайтъ, върху здрави и въ нормално положение хора, но върху твърдѣ истерични (*grands hysteriques*).

Тука той гледаше най-чуднитѣ нѣща. На такива болни той причиняваше чрѣзѣ хипнотизма състояния съ страшни и необикновенни психологически и физиологически особености. Изнамѣри многовидни начини за промѣняване на хипнозата, като на пр: триение на очитѣ, ненадѣйното отваряне на затворенитѣ зѣнци, похващане на тила, дъхване въ очи и пр. Той различава три състояния: литаргическо, каталептическо (схванато) и хипноватическо (дълбоко съпно), отѣ които всѣко едно чрѣзѣ опрѣдѣлено искуство може да се прѣдизвиѣа, или да се прѣкъсне. Тѣзи и други много нѣща, достѣпни за очудване, забѣлѣжки съ голѣма точностъ и забѣлѣжитѣ си нареди въ една система, която прѣдстави въ науката, като класически типѣ на хипнозата.

Този типѣ на хипнозата, прѣдставенѣ отѣ Шарко, който типѣ можѣ свободно да нарѣкѣ измамителенѣ типѣ биде приетѣ отѣ цѣлѣ ученѣ свѣтъ. И всѣкой, който пожелае отпослѣ да испита хипнозата, търсѣше всички онѣзи удивителни нѣща които Шарко бѣ записалѣ, и, като не ги намираше, отхвърляше и самата хипноза.

Доста по-късно станѣ явно—и азѣ самѣ опитахѣ и изучихѣ отѣ бързитѣ си опити, че работата не стои тъй. Нервноболнитѣ и истеричнитѣ хора съвсѣмѣ не се хипнотизирватѣ по-лесно отѣ здравитѣ. Напротивѣ, хипнозата сполучва по-скоро и по-безврѣдно

здравитѣ чловѣци съ тихъ и равномѣренъ находящъ се нервиченъ животъ на пр. надъ земледѣлци и моряци. Нервноболнитѣ жени често се хипнотизирватъ съ мѣлчнотиа. Забѣлѣжихъ надъ двама болни, че приемчивостъта на хипнозата нарастваше, колкото се смалываше нервната болѣсть и обратно. Нервичнитѣ и истеричнитѣ нѣматъ голѣма въсприемчивостъ за хипнотизирване; обаче, иматъ голѣмо благорасположение къмъ хипнотическо внушение. Тѣхнитѣ нерви сѣ токози добръ раздразнени, щото и най-малкото пошепване на ухото може да упражни на тѣхъ страшно влиание.

Познато е, че Шарко и Хайденханмъ, като заедно направихъ опити въ Германия, дойдохъ до заключение, че хипнозата е опасна; защото дирихъ извѣстнитѣ истерични явления и ги прѣдизвикахъ неволно чрѣзъ внушението, когато друго-яче никога не се явявахъ. Наистина, може нѣкой чрѣзъ хипнозата да постави здравия чловѣкъ въ болѣсть, както и да даде здравие на болния. Това, обаче, зависи не отъ хипнозата, а отъ самото внушение. Когато тя става съ внимание и грижа отъ страна на лѣкаря, хипнозата никога не докарва врѣдителни послѣдствия, както се доказва отъ много опити.

Догдѣто чрѣзъ хипнотическитѣ влиания, лѣчебний способъ почнѣ да се въвежда въ всичкитѣ страни, лѣкаритѣ въ Италия, Швейцария, Руссия, Австрия, Англия и Америка дойдохъ въ града Нанси, за да изучатъ чудесата на хипнотизма и да принесѣтъ благата на повото лѣчение всѣкой въ своето отечество, яви се една страна, на която лѣкаритѣ съ твърдо рѣшение и упорство въстанахъ противъ приложението и употреблението на хипнозата въ лѣчебната практика.

Ако смѣтне сега нѣкой, че на глава на това движение стои Франция, че и ученитѣ сѣ чловѣци, които не могатъ всѣкога да прѣдпазятъ професиона си отъ угрозитѣ на чловѣческитѣ чувства или на

родната гордостъ, то лесно ще се досѣтими, че тази страна е Германия.

Че Германия е отечество на Гете, който толкова малко испита силата на човѣческото знание къмъ изнамираието на истината; на Канта, който познаваше много добръ, колко сила има духътъ върху тѣлото; на Ивана Миллера, който съ таквази точностъ описа тази сила; на Фюхтер-лебенъ, който въ списанието си за „Диетата на душата“, ни вкарва въ искусството да задържае равновѣсие мѣжду душата и тѣлото; на Шопенхауера, който учи, че волята изобразява всичкото човѣческо тѣло; всички тѣзи нищо не значатъ за днешната Германска лѣкарстенность, или лѣкарска наука. Лѣкарската наука въ Германия се чувствава, че чрѣзъ химическитѣ и физическитѣ си издирвания, чрѣзъ Анатомната си, чрѣзъ учението на бактерийтѣ си, чрѣзъ хирургическитѣ си успѣхи, днесъ напредва въ цѣль образованъ свѣтъ.

Отъ това тя станъ малко възгордена, прѣзира и подиграва хипнотическитѣ опити, нарича ги прѣкалени Френски лекомислиа и надмѣнности и никакъ не ги взима подъ внимание.

Това естествено дава причина на Французитѣ да викатъ съ особна проина че подъ „Германский яремъ“ не трѣбва да се очаква нищо за въпроси, които изискватъ подробно разбиране и наблюдателна острота.

Единъ младъ лѣкаръ отъ Берлинъ, д-ръ Масъ, който бѣ слѣдвалъ въ Нанси цѣрителний способъ чрѣзъ хипнотизма, има дързостъта въ Берлинъ да защити психиатрически методъ. Нъ тази му дързостъ излѣзе скъпа. Двама прочути лѣкари отблъснахъ съ високомѣрие и по начинъ, който не прави голѣма честь на тѣхнитѣ имена.

Обаче, страхътъ, който иматъ мнозина въ хипнозата, не е нищо друго освѣнъ единъ видъ въстрепване. Има и такива потрепервания, щото човѣкъ се остава съвършено подъ влиянието на дру-

гиги. Тука се явява пъкъ едно благоговѣние, една набожностъ. Въобразяватъ си, че хипнотизираннй се поставя повече или по-малко подъ единъ видъ магия, отъ която не може вече да се отърве.

Германцитѣ гледатъ като на недостоенъ и окаянъ на този чловѣкъ, който се хипнотизирва и го свалятъ въ редътъ на животнитѣ. „Чловѣкъ, казватъ тѣ, трѣбва да е господаръ на себе си и да не се владѣе отъ другиги“. Това високомѣрие могж да поставя къмъ високомѣрието на оня, който не подстригва косата си на бръснаринъ, като казва че понеже не могж самъ да се подстрижа, то не давамъ на другъ да ми реже косата.

Най-добро отъ всичко е да владѣе всѣкой себе си. Особенно желателно би било всѣкой боленъ да лѣкува самъ себе си чрѣзъ силата на волята си. По-горѣ приведохме примѣри, които показватъ, че това е възможно. Който осѣща въ себе си, че има сила да отстранява самъ чрѣзъ волята си нѣкоя болка, мъчение или досада, той нѣма нужда отъ лѣкарь. Нѣ ако бѣше унизително да дириме помощъ тамъ, гдѣ-го ний сами не можеме да направимъ нищо, ахъ, тогава щѣхме да се задълбочимъ въ такова унижение, при което по-малкитѣ не бихж значили нищо. При това, по-горѣ споменяхме, че въ хипнотизма нѣма никакво тайно влияние на чловѣкъ върху чловѣка, никаква тайна магическа сила. Душевното лѣкувание нѣма нужда отъ подобни сили. Влиянието подъ което се поставя болний, е сжщото влияние, като на единъ добъръ приятель, съ когото за минута се разговаряме—само че малко нѣщо по силно. Ако азъ чрѣзъ тази си статия сполуча да ви направя да мислите по друго-яче, любезни читатели, могж да кажж че ви хипнотизирахъ. Прѣди да се подложи на хипноза, болний казва, що чувствава, какви безпокойствия има, кое внушение прѣдпочита да приема, и лѣкарьтъ се съобразява съ това. А като излѣзе отъ хипнозата, болний е толкози отърсенъ отъ всѣко влияние, както

и по-прѣди. Отъ само себе се разбира, че на дѣцата или на умоповрѣденитѣ лѣкарьтъ се принуждава да се отнася съ повече самовластностъ, съ повече сила и крѣпкостъ, даже и когато това е противъ волята на болния.

Освѣщъ това лѣкарьтъ ще укрѣпи, прѣди всичко, силата на волята на болния, тъй щото да стане, колкото е възможно по-скоро независимъ отъ него болниятъ и да нѣма нужда отъ чуждо влияние. Често азъ самъ сподучихъ съ едно само внушение, а по нѣкога тъй да се каже съ едно просто мигване да излѣкувамъ, да въстановиъ расклатеното равновѣсие и да възвърнѣ на болния да бѣде достатъчно господарь на тѣлото и на душата си.

Достатъчно ли е? Това изражение въздигнѣ много противорѣчия. Съмнението за съвършенността на лѣкуваната чрѣзъ внушения е най-своеродно. Единъ Германски лѣкарь казва, че слѣдъ малки нѣкои опитвания си съставилъ убѣждение, че главна и основна болѣсть, никога не се цѣри съвършенно или за всекога чрѣзъ хипнотизма. Слунате ли? „за всекога“. Трѣбва да е твърдѣ сериозенъ този лѣкарь, който слѣдъ два-три опита дързнува да се произнесе толкова положително за всички вѣкове.

Трудно е да каже нѣкой противното. Азъ самъ познавамъ нѣколко болни, които исцѣрихъ прѣди четире или петъ мѣсеци и за които никакъ не се страхувамъ да не би да поднаднатъ пакъ въ сѣщата болѣсть. Но какъ можъ да урѣрижъ нѣкого, че не ще се поболѣе, пакъ отъ сѣщата болѣсть, отъ която се исцѣри веднѣжъ! Немà има такъвъ родъ лѣкъ, който да цѣри съвършенно и за всекога и да осигорява страдающия отъ всеко повръщанне на болѣстьта въ бѣдѣще?

Нъ за да въставатъ повечето противъ този способъ и форма има си слѣдующитѣ причини:

Най-напрѣдъ тѣ си прѣдставляватъ хипнотизма като единъ видъ сънъ, като нѣщо, което го нѣма,

като нѣщо несъществуващо, като обаяние на чувства-та, или като магия, която не може да измѣни нормалното състояние на тѣлото.

Повтарямъ пакъ, че истината показва съвсѣмъ противното. Хипнотическото внушение упражнява влияние на естественното тѣло, измѣнява и го прѣобразява, и въ повечето случаи това измѣнение продължава да трае и подиръ събужданieto.

Второ, мнозина гледатъ на всички болѣсти, като на нѣкоя врѣдителна материя, а на лѣкарството като очистилице на тѣлото отъ тази врѣдителна материя. Това мнѣние въ повечето случаи е погрѣшно. Повечето болѣсти не сѣ материя, а—състояния на тѣлото. Болното тѣло е като една машина която се намира въ безпорядѣкъ—въ развълнуванностъ, безъ да се съвмѣщава въ него всѣкога чужда стихия.

Не утвърждаваме положително, че лѣчебний способъ чрѣзъ хипнотизма, е непогрѣшимо срѣдство, което лѣкува всѣкога и всѣка болѣсть и приемаме, че този способъ, както и всѣкой другъ, може-би да измами повечето надѣждитѣ и ожиданието ни. Не трѣбва никога да забравяме, че живота на лѣкаря е пълненъ съ горчиви измамвания, и, че нито день се минава безъ да си припомни въ всѣки случай чловѣшката слабостъ. Слѣдователно, нищо удивително нѣма, ако той отдава на всѣко срѣдство, което докарва сила (на страдающия), повече прѣдпочитание, отъ колкото на обикновенното, отъ което се принуждава да изгонва много неутѣшителности. Ако и въ този новъ лѣчебенъ способъ иде да се измамятъ надѣждитѣ му и се изисква повече търпѣние и сила, то лѣкарьтъ може и днесъ да сполучва повече съ него отъ колкото съ първий. Може да даде помощъ, или поне да се труди да дойде на помощъ въ случаи, въ които по напрѣдъ всѣко залѣгане бѣше неумѣстно. Тѣй на пр. въ начинающитѣ се душевни болѣсти, въ мономаниата, въ правствениитѣ болѣзни, въ алкоолизма, въ клептоманиата, въ морфинизма

и други пай-различни разслаблениа на нервичний животъ, за които болѣсти попрѣди па и до сега никоя лѣчебна трѣва не се посява, не расте на земята.

Отъ този въпросъ се появява пакъ, че когато природата говори къмъ насъ, не трѣбва да присичаме разговора ѝ, за да прѣдказваме отъ себе си, какво ще послѣдва въ бѣдъщето; но най-добро отъ всичко е да слушаме съ внимание гласа ѝ и да чакаме съ търпѣние крайтъ на разговора ѝ; защото ний, челоуѣцитѣ, се заблуждаваме много по-лесно, отъ колкото самата природа.

ЗАЩО Е ЖИВОТЪТЪ?

УМСТВЕННО РѢШЕНИЕ

ОТЪ

Проблемата за сѣществуванието.

Що сме. — Отъ гдѣ идемъ. — Кѣде отиваме.

(Отъ Леонъ Денисъ)

Леонъ Денисъ е издалъ една книжка, която въ малко врѣме се е прѣпечатала нѣколко пѣтя. Тя се отнася повечето къмъ живота на тѣзи, които страдатъ—къмъ които самий списатель, подъ видъ на прѣдисловие, ето като какъ се отзовава:

Къмъ тѣзи, които страдатъ.

На васъ, о, братя и сестри, на васъ всицѣ, които животний товаръ е прѣгърбилъ, конго злитѣ борби, грижи и опити сѣ прѣтисенжли, посветявамъ този си трудець. За вашата наскѣрбена и нещастна отъ тозъ свѣтъ мисль, азъ го написахъ. Скромень пионеръ на истипата и на напрѣдка, азъ поставихъ въ него плода на моитѣ безсѣнна, размисленна, надежди и всичко това, което ме е утѣшавало и подкрѣпяло въ вѣрвѣжа ми тукъ долу.

Дано въ него вий намѣрите нѣкакви полезни почуенна, една малка свѣтлина, която да освѣти пътя ни. Дано този скроменъ трудъ бѣде за вашия наскърбенъ духъ, както е свѣката за работника, който работи на слънцето, както е, въ безводната пустиня, бистрий и прохладителенъ изворъ за жаждивъ пѣтникъ!

— Като мислимъ, че ще бѣде за въ полза на нашитѣ читатели, прѣведохме ъж за тѣхна полза.

I.

Длъжностъ и свобода.

Има ли чловѣкъ, който въ едно тихо и дълбоко размисленіе, да не се е отнесълъ къмъ природата и къмъ собственото си сърдце, за да се попита за тайната на нѣщата, защо е животътъ и коя е причината на вселенната? Кой е този, който не е поинакъ никога да узнае своитѣ участи, да издигне булото на смъртта, да узнае да ли Богъ е една измислица или една дѣйствителностъ? Нѣма сжщество, колко и безпрично да бѣде, което да не е пожелало нѣкога да разгледа тѣзи страни проблеми. Мжчпотната на тѣхното рѣшеніе, несъобразността и многочисленитѣ слѣдствия, произходящи отъ повечето распръснати системи сичко това едно не поредъ поставено цѣло, като уморява чловѣческа духъ, тласка то къмъ равнодушнето и къмъ скептицизма.

При сичко туй чловѣкъ се нуждае отъ знание; той се нуждае отъ освѣтителната лжча, отъ надеждата, която го утѣшава, отъ увѣренностъ, която го води и подкрѣпж. Той има сжщо срѣдството да узнае, възможността, да види истината и се отърве отъ мраковетѣ, като се облѣче отъ благотворителната свѣтлина. Въ това отношение, той трѣба да се отогли отъ прѣдрасждителнитѣ системи, да слѣзе въ дълбочинитѣ на себе си, да послуша този вътрѣшенъ гласъ, който гозори на вѣчки, и когото лжжливитѣ

мъдрещи не могатъ да излъжътъ: гласътъ на благо-
разумието, гласътъ на съвѣстѣта.

Тѣй и азъ направихъ. Дълго време азъ разми-
сливахъ и разсмисляхъ върху проблемитѣ на живо-
та и на смъртѣта; съ постоянство азъ задъбобихъ
въ тѣзи бездънни пропасти. Азъ отпратихъ къмъ Вѣ-
чна Мъдрецъ една гореща любовъ, на която той ми
отговори тѣй както отговаря на всѣкой распадѣнъ
духъ отъ любовъ къмъ доброто. Явни доказателства,
дѣла, направо изелѣдващи, потвърдихъ подробнитѣ
пояснения на мисълта ми, доставихъ на увѣренната
ми една здрава, непоколебима основа. Като се съ-
миѣвахъ, азъ повѣрвахъ; като отказвахъ, азъ видѣхъ.
И мирътъ, довѣрието, моралната сила слѣзахъ въ ме-
не. Тѣзи сѣ добринитѣ, които, въ нескрепността на
сърдцето си, желателъ да бѣждъ полезенъ на подо-
бнитѣ си, идѣ да припесѣ на тѣзи, които страдатъ
и които сѣ въ отчаяние.

Никога пуждата отъ свѣтълица не се е почувству-
вала по единъ начинъ по-повелителенъ. Едно без-
крайно прѣобразованіе се извършва въ педрата на
человѣческитѣ общества. Разнитѣ народи слѣдъ ка-
то бѣхъ подчинени отъ едно дълго вѣковно време
подъ началото на властѣта, днесъ се стрѣмѣтъ по-
вече и повече да расклатѣтъ всѣкаквѣ спѣнка, за да
се управляватъ сами. Политическитѣ и социалнитѣ
паредби, като се измѣняватъ, свѣрѣмѣнно и религио-
знитѣ вѣрвания, вѣрата въ догмитѣ намаляватъ, об-
рядитѣ се изоставатъ. Това е още едно отъ слѣд-
ствитѣ на свободата въ приложението си къмъ жи-
вота на мисълта и на съвѣстѣта. Свободата, въ
вѣнчѣтѣ държави, се стрѣми да замѣсти принуди-
телността и властѣта, и да изведе народитѣ отъ по-
ви хоризнтъ. Правото на пѣколко си става права
на всички; но, за да бѣде това върховно право, съ-
образно съ справедливостѣта, което да може да при-
песѣ плѣда си, трѣбва познанието на моралнитѣ за-
кони да бѣде поправителъ на упражнението. За да

бжде свободата плодовита, за да принесе тя една здрава и трайна основа на човѣческитѣ дѣла, тя трѣбва да се допълни отъ свѣтлината, мъдростѣта и истинността. Свободата, за невѣжнитѣ хора и тѣзи, които сж съ недостатѣци, не е ли, като едно силно оръжие въ рѣцѣтѣ на едно дѣте? Оръжието, въ такъвъ случай, се обръща често противъ тогози, който го носи, и го ранява.

II.

Проблемитѣ на сжществуванието.

Това, което ще заинтересува най-много човѣкъ е: що е той, отъ гдѣ иде, дѣ отива и кои сж неговитѣ участѣ? Идентѣ, които пий си съставяме за вселенната и нейнитѣ закони, за ролята, която всѣкой трѣбова да разыгрива въ този обширенъ театръ, сж идеи отъ голѣма важность. Споредъ тѣхъ ще разполагаме съ дѣлата си. Отъ тѣхъ, като се посвѣтваме, ще опрѣдѣлимъ цѣльта на нашия животъ, къмъ която трѣбова да бждемъ отправени. Тамъ е основата, вървѣния двигателъ на всѣка цивилизация. *Човѣкъ се опрѣдѣля спорѣдъ идеалното си значение.* Въ колективно отношение, както и въ частно, то е познанието на свѣта и на живота, което опрѣдѣля дължноститѣ; то означава пѣтя, който ще слѣдваме, рѣшениата, които ще пригърнеме.

Но, както го казахме, трудното рѣшение на тѣзи проблеми прави много пѣтя да се отхвърлятъ. Миѣнието на едно голѣмо количество е подъ колебание и нерѣшителность; дѣлата, характеритѣ се разкайватъ. Тука е врѣменното зло, смутителната причина, въ която то впада. Инстинктътъ на напрѣдка сжществувва; изисква се да вървимъ, но къмъ кждѣ да отидемъ? Върху това много малко мислимъ. Не знаещий отъ участитѣ си е подобенъ на единъ пѣтишественикъ, който машинално прѣхожда едно

пространство, безъ да познава отдѣ исхожда и гдѣ достига, ни защо пѣтува; който слѣдователно, е всекога расположенъ да се спре на най-малкото препятствие, като си губи врѣмето безъ никаква грижа да достигне цѣльта.

Нищожността и мракътъ на религиознитѣ доктрини, злоупотрѣблениата, които тѣ породихъ, каратъ много хора да прибѣгватъ къмъ материализма. Произволно мислятъ, че всичко се свършва съ смъртта, че чловѣкъ нѣма друга участь, освенъ да се изгуби въ неантъ.

Ний ще покажемъ по нататъкъ, колко този начинъ е противоположенъ въ самото си дѣйствие съ опита и съ разсъдока. Нека кажемъ отъ сега, че той е съсипателенъ на сѣкакво понятие отъ истината и отъ напредъка.

Ако животътъ е ограниченъ отъ люлката до гроба, ако перспективитѣ на безсмъртността не прихождатъ да освѣтятъ нашето съществуване, чловѣкъ нѣма да има другъ законъ, освенъ този на инстинктитѣ си, на прищевкитѣ си, на наслаждениата си. Малко ни струва, че той обича доброто, справедливостта. Ако той се явява въ този свѣтъ, за да изчезне, ако той отнася съ себе си надѣждата си и лобезноститѣ си въ една забравимостъ, той ще страда още повече, колкото неговитѣ желания ще бѣждатъ по-чисти, по-високи: като е обичалъ справедливостта, войникъ на правото, той се счита отсѣденъ за да не види никога нейното изпълнение; пристрастенъ къмъ напредъка, чувствителенъ на злинитѣ отъ подобнитѣ си, той си мечтае, че ще изчезне прѣди да види тържествуването на началата си.

Съ перспектива на неантъ, колкото повече си прѣданъ въ справедливостта, толкова повече животътъ ти ще бѣде изобиленъ отъ горчивини и отъ измами. Егоизмътъ, разумѣва се, ще бѣде най-вѣрховната мѣдростъ; съществуването губи всичкото си величие и достоинство. Най-благороднитѣ спосо-

бности, най-великодушните стрѣмления отъ човѣческия духъ почватъ да повѣхвватъ и изгасватъ съвършено.

Отказванието на бъдущия животъ, унищожава сѣщо всѣкакво морално потвърждение. Съ него, било то добро или зло, криминално или величествено, всичките дѣйствиа достигатъ до едни и сѣщи слѣдствия. Нѣма възнаграждение за нещастната, за мрака, за патиска, за болката: нѣма външн утѣха въ опита, ни надежда за печалитѣ. Никаква разлика не очаква, за въ бъдуще, египетътъ, който е живѣлъ само за себе си и много нѣтъ съ труда на своите подобни, и мъченикътъ или апостолътъ, който се е мѣчилъ и е починалъ, като се е борилъ за еманципацията и напредъка на човѣчеството. Сѣщата сѣнка ще имъ служи за савано.

Ако всичко се свършва съ смъртта, то не е никакъ логично човѣкъ да принуждава и да притѣснява инстинктите си и вкусовите си. Вънъ отъ земните закони, нищо не може да го въздържи! Доброто и злото, справедливостта и несправедливостта съвпадатъ и се бъркатъ съ нещътъ. И самоубийството ще бѣде всѣкога едно ерѣдство, за да се избѣгне строгостта на човѣческите закони.

Вѣрванието въ нещътъ, като разсипва всѣкакво морално потвърждение, остава безъ рѣшенне проблемата за неравенството на съществуващата, относително до разнообразието на способностите, на дарбите, на положението, на достоинствата. Дѣйствително, защо на едни всичките духовни и сърдечни дарби, имотно благоволение, кога толкова други сѣ бѣдни въ интелигентността и снабдени съ недостатъци и нещастия? Защо въ една и сѣща фамилна сродници и братиѣ, исходящи отъ една и сѣща кръвъ, различаватъ между си въ разни точки? Толкова не разрѣшими въпроси за материалистите, както и за много отъ вѣрующите. Тѣзи сѣ въпросите, които въ краткъ ще изслѣдваме подъ свѣтлината на благоразумието.

Духъ и материя.

Нѣма дѣйствие безъ причина; нищо не произхожда отъ нищо. Това сѣ аксиоми, неоспорими истини. Слѣдователно, както се указва въ всѣко едно отъ назъ съществуванieto на сили, сили които не могатъ да се зематъ за материални, за необходимо се вижда да са изтължува причината, като се отпесемъ на единъ не материаленъ источникъ, на това начало, което ний именуваме душа или духъ, когато, като слѣземъ въ дълбочинитѣ на себе си, искаме да се узнаеме и да анализираме нашитѣ способности; когато, като отдалечимъ отъ душата си, мъглитѣ, що животътъ е натрупалъ, тази дебела покривка отъ прѣдрасъждѣци, грѣшки и софизми, която покрива интелигентността ни, и задълбочимъ въ най-дълбокитѣ пригъвки на наша битъ, то ще се намѣримъ лице съ лице съ тези величественни начала, безъ които не съществува човѣческо величие: любовта на доброто, чувството на справедливостта и на напредъка. Тѣзи начала, които се намиратъ въ разни степени, както въ проститѣ хора, тъй и въ ученитѣ, не могатъ да просхождатъ отъ материята, която е лишена отъ подобни атрибути. И ако материята не притежава тѣзи качества, какъ ще ѝ бѣде възможно да състави същества, които да сѣ подарени съ подобни свойства? Чувството на хубавото и на правото, удивлението що досѣщаме за великодушнитѣ и голѣми дѣла, не може да иматъ същото начало съ това отъ пълтѣта на нашитѣ членове или отъ кръвта на нашитѣ вени. Тѣ сѣ повечето, като отзиви на една горна и чиста свѣтлина, която свѣти на всѣкого едно отъ насъ, както слънцето дава своитѣ отзиви върху водитѣ — били тѣ мѣтни или бистри.

На празно се мисли, че всичко е материя. И що? ний чувствуваме силни възхищениа отъ любовъ и доброта; ний обичаме добродѣтелта, прѣданиостта, героизма; чувството на моралната хубостъ е продана

въ назъ; хармонията въ нѣщата и въ законитѣ ни прониква и ни прѣвѣзнася; и нищо отъ туй нѣма да ни отличи отъ материята! Ний чувствуваме, обичаме, притяжаваме съвѣстѣта, волята и разума; и ний ще произхождаме отъ една причина, която не притежава тѣзи качества въ никаква степенъ, отъ една причина, която ни чувствува, ни обича, ни знае нѣщо, която е слѣпа и нѣма! По горни отъ силата, що ни произвежда, ний трѣбва да бждемъ по-свършенни и по-добри отъ неж!

Единъ подобенъ начинъ не търпи изслѣдване. Человѣкъ е съставъ отъ двѣ естества. Съ тѣлото си и неговитѣ орѣдиа, той е материално произхождение; съ моралнитѣ си и интелектуални способности, той произхожда отъ духа.

За по-точно, нека кажемъ още, относително до чловѣческото тѣло, че орѣдиата, които съставляватъ тѣзи удивителна машина сж подобни на колелета, които не могатъ да се движатъ безъ една двигателна сила, безъ една воля, която да ги постави въ дѣйствиe. Този двигателъ е душата. Една трета частъ свързва тѣлото съ душата, като отдава на орѣдиата заповѣдитѣ на мисълѣта. Тая частъ е околoduшникътъ, етирическа материя, безъ достъпъ на нашитѣ чувства. Тя обвива душата, сждружава ѝ подиръ смъртѣта въ нейнитѣ безконечни цѣтишествна, и като се прѣчиства, напрѣдва съ неж, като ѝ съставлява едно прозрачно мъгливо тѣло. По-нататкъ ще говоримъ за сжществуванието на тая частъ.

Духътъ се намира въ материята, както единъ затворникъ се намира въ затвора; чувствата сж пропорцитѣ, чрѣзъ които той се съобщава съ вънкашний свѣтъ. Но, понеже материята, късно или рано, отпада, се разрушава и разединява, то духътъ се усилва и укрѣпява чрѣзъ въспитанието и опита. Неговитѣ желаниа се увеличаватъ и се разширяватъ отъ таткъ гроба; нуждата да изучи, да узнае, да живѣе е безгранична. Всичко показва, че чловѣческия битъ не

принадлежи, освѣнъ врѣменно на матерната. Тѣлото е една заста дрѣха, една временна форма, единъ инструментъ, чрѣзъ които душата търси и слѣдва да се прѣчисти и да напрѣдни въ този свѣтъ. Духовния животъ е истинския, нормалния и безконечния.

Хармония въ вселенната.

Понеже притежаваме едно интеллигентно и разумно начало, свръската за причинитѣ и дѣйствиата ни застава, да истълкуваме това начало, да отидемъ до источника, отдѣто исхожда. Този источникъ се именува отъ хората Богъ.

Богъ е центрътъ къмъ който се стичатъ и искатъ да достигнатъ всичкитѣ сили. Той е огнището, отдѣто произхожда всѣкаква идеа на справедливостъ, на солидарностъ и отъ любовъ; общата цѣль, къмъ която всичкитѣ същества се опѣтватъ съзнателно и несъзнателно. Отъ отношенията ни съ великия Архитектъ на свѣтоветѣ, произхожда вселенната хармония, общежитието и братството. За да бждемъ братя, дѣйствително, трѣбва да имаме единъ общъ баща; този баща не може да бжде другъ, освѣнъ Богъ.

Богъ, ще кажѣтъ, се прѣставява подъ чудесни образи, по нѣкога тѣй умразни, отъ нѣкои секти, цѣто новий духъ придобива отвръщение отъ него. Но цѣто врѣдѣтъ изменениата на сектитѣ! Да се прѣдполага, че Богъ може да изгуби отъ значението си по нѣкои хорски разговори, значи, че е равно, като се каже, че Бѣлата гора и Хималайа могатъ да се умрѣсѣтъ отъ дѣха на една мухица. Истината стои весела и прѣлѣстителна, много горѣ отъ теологическитѣ мракове.

За да узнаемъ тази истина, мисълта трѣбва да се отърве отъ ограничени правила, отъ общонародни практики; трѣбва да псхвърли неприличнитѣ форми, съ които религиитѣ сѣ покрили върховния идеалъ. Тя трѣбва да изуча Бога въ величието на дѣлата му.

Въ часа когато всичко почива въ градищата, когато нощта е прозрачна, и тишината влада по всичката земя, тогава, о, човеоче, братъ мой, въздигни погледитѣ си въ размишление къмъ безконечнитѣ небеса.

Разгледай редовния вървѣжъ на звѣздитѣ, които се въртятъ въ дълбочинитѣ. Тѣзи безконечни свѣтове, при които земята остава, като атомъ, чудесни слънца! Обиколени отъ многочислени сфери, на които бържий вървѣжъ се счита отъ милиони часове въ минута. Удивителни разстояния ни раздѣлятъ. Тая е причината, дѣто ни се виждатъ, като прости свѣтлакави точки. Но като отправимъ къмъ тѣхъ това колосално научно око—телескопа—ще видимъ тѣхната повърхностъ, подобно на единъ океанъ отъ пламъкъ. На празно ще искаме да ги прѣчетемъ; тѣ се умножаватъ до най-отдалеченитѣ страни; въ отдалечението си тѣ приличатъ на свѣтлакавъ прахъ. Въ близкитѣ свѣтове на земята тоже се отбѣлѣжаватъ планинитѣ, коритата, моретата и движениата на облацитѣ. Узнава се, че жизненитѣ явления се произвеждатъ на врѣдъ, и че единъ чудесенъ редъ съединява подъ еднообразни закони и въ общи участъ земята и нейнитѣ сестри—скитающитѣ планети въ безконечността. Всичкитѣ тѣзи свѣтове сѣ населени отъ други човѣчески общества; тѣ се движатъ, отдалчаватъ се, приближаватъ се, подъ влиянието на разнитѣ бързини, като обхождатъ обширни кръгове; на врѣдъ движението, дѣятелността, животътъ се указватъ подъ едно величествено зрѣлище. Нека погледнемъ къмъ сжщата наша земя—наша майка, която като че иска да ни каже: вашата пѣлъ е моята; виѣ ето мои чада. Нека излѣдваме тази велика човѣческа хранителка, нека видимъ хармонията, която намира въ околноститѣ ѝ, въ мѣстата ѝ, въ срѣдата на които н родитѣ се сѣ родили и порасли, тѣзи обширни и подвижни всѣкога океани; нека разгледаме нмѣненіето на четертѣхъ годишни врѣмена, които едни

подиръ други раждатъ, коги една зелена постелка, коги една желтикава жетва; подъ сжщо едно наблюдение се намиратъ растениата и животнитѣ, които ѝх паселяватъ: птици, пасѣкоми, растениа и цвѣтове; всѣко едно отъ тѣзи нѣща е едно чудовище, една драгоценность отъ божествениа ковчегъ. Наконецъ, нека разгледаме сами себе си: тамъ ще видимъ чудесната игра на орждиата си, чудесний и силетепний механизъмъ на чувствата ни. Кой чловѣчески гений може поддържа тѣзи прѣвъсходни деликатни издѣлиа: окото и ухото?

Всичкитѣ тѣзи нѣща, като разгледаме, нека попитаме разума си и разсждъка си, да ли такава една хубость, великолепенность и хармония, може да бжде случайно едно слѣдствие; или не е повечето една интеллигентна причина, която прѣдсждтствува на свѣтовния порѣдкъ и на животното развитие. Може нѣкой да забѣлѣже нещастната, катастрофитѣ — сичко това, което може да смути този чудесенъ порѣдкъ, азъ ще му отговоря: Испитай природнитѣ проблеми; не дѣй се спира на повърхността, слѣзъ въ дълбочинитѣ на нѣщата и ти ще откришъ съ удивление, че тѣзи нагледни противорѣчия не сж друго нѣщо, освенъ едно потвърждение на общата хармония; че тѣ сж полезни за напрѣдка на сжществата, които е единственната цѣль на съществуванието.

Ако Богъ е сѣтворилъ свѣта, кой е създалъ Бога, отговарятъ нѣкои материалисти гордо гордо. Тал забѣлѣжка нѣма смисълъ. Богъ не е сжщество, което да се постави въ реда на творениата Той е всемирното сжщество, безъ прѣдѣли на врѣмето и на пространството — слѣдователно безконечно и вѣчно. Не може да сжществуваетъ никакво сжщество подъ него, ни при него. Богъ е источникътъ и началото на всѣкакъвъ животъ. Чрѣзъ него се свързватъ, съединяватъ и се поставятъ въ хармония всичкитѣ лични сили; безъ него тѣ биватъ уединени и разединени. Изоставени на сами, безъ да се управляватъ отъ е-

динъ законъ, отъ една върховна воля, тѣзи сили ще произведжтъ смутъ и хаосъ. Съществуването на единъ общъ планъ, на една обща цѣль, въ които зематъ участие всичкитѣ всемирни сили, доказва съществуването на една причина, на една върховна интелигентность, която е Богъ.

Наслѣдственний животъ.

Казахме че чловѣкъ да освѣти своето бжджще, трѣбва, прѣди всичко, да узнае себе си. Да стѣпва здраво, той трѣбва да знае, гдѣ отива. Чловѣкъ, за да работи здраво за подобреніето си и за това на обществена една срѣдина, той трѣбва да съобрази дѣлата си съ върховнитѣ закони. Най главното е да различава той тѣзи закони, за да може да опрѣдѣли длъжноститѣ, които тѣ ни налагатъ и да прѣдвиди слѣдствиата на нашитѣ дѣла.

Въ дена, когато той се увѣри за величіето на своята роль, чловѣчески битъ ще знае по-добрѣ да се отдалечава отъ това, което го смалява и унижава; той ще знае да се управлява споредъ мъдростѣта, да приготвя чрѣзъ усилиата си изобилното чловѣческо съединение въ една голѣма братска фамилия.

Но до колко ний сме далечъ отъ това положение на нѣщата! Ако чловѣщината и да е въ пѣтя на напрѣдка, при всичко туй, може да се каже, че обширната по-голѣма частъ отъ нейнитѣ членове вървжтъ чрѣзъ живота, като прѣзъ една мрачна нощъ; като сами не се знажтъ, не знажтъ още нищо отъ точната цѣль на съществуването.

Непроницаеми мракове, покриватъ чловѣческия разумъ. Лжчитѣ на истината не достигатъ до него, освѣнъ повѣхнжти, изнемощени и безсилни да освѣтжтъ пѣтнитѣ кривулици, които срѣщатъ безчисленнитѣ легиони въ пѣтя си, бесилни да освѣтжтъ очитѣ имъ съ идеалната и отдалечена цѣль.

Като не знае участитѣ си, като се колебае непрестанно отъ прѣдразсѣдка къмъ грѣшката, чело-вѣкъ проклѣна понѣкога живота. Прѣгърбенъ подъ товара си, той отдава причината на опититѣ, които прѣтърпѣва и които често сѣ причина на неговата непрѣдвидимостъ, на подобнитѣ си. Развълнуванъ противъ Бога, той го нарича несправедливъ, понѣкога, даже, се случва въ лудостѣта си и въ отчаянието си да изостави спасителната борба, борба която само може да усили душата му, да освѣти разсѣдка му и да го приготви за единъ по високъ чинъ.

Защо това е тъй? Защо челоуѣкъ слазя слабъ и безоръженъ въ голѣмото поприще, дѣто се вдава безъ отпуска и прѣмирие въ вѣчната и великанска битка? Защото тая наша земя се намира на най-долната степенъ отъ всичкитѣ свѣтове. Въ неж сѣществуватъ само дѣтински духове, то е души родени отъ малко врѣме съ разумъ. Въ нашата планета, материата царува. Тя ни подчинява подъ ярема си, ограничава способноститѣ ни, спира стрѣмлениата ни къмъ доброто, желаниата ни къмъ идеала.

Да распознаеме защо е таквъ живота, да знаемъ върховния законъ, който управлява душитѣ и свѣтоветѣ, трѣбва да знаеме какъ може да се освободимъ отъ тѣзи тежки влиания, да се отървемъ отъ занятѣта на материалнитѣ степени, отъ всички тѣзи прѣходни и измѣняеми нѣща които отежаватъ духа ни и помрачаватъ разсѣдка ни. Това може да стане, като се въздигнемъ чрѣзъ мисълѣта си надъ животния хоризонтъ, като изоставимъ и се отдѣлимъ отъ врѣмето и мѣстото, като се възнесемъ, тъй да кажемъ, надъ подробноститѣ отъ сѣществуванието, отъ което ще видимъ и забѣлѣжимъ истината.

Чрѣзъ силно желание, нека за една минута, изоставимъ земята и се възкачимъ къмъ тѣзи величествени височини. Отъ тѣхний върхъ ще ни се прѣдстави обширната панорама отъ безчетни години и отъ безконечни пространства. Както войникътъ, из-

губенъ мѣжду войската, вижда само смущението, което съществува около му, когато генералътъ, на когото погледа обема всичкитѣ измѣненна по битката, смѣта и прѣдвижда слѣдствната; тъй също пѣтншественикътъ, изгубенъ по земнитѣ долини, може, като се въскочи на баиря, да ги види, че се сливатъ въ една величественна плоскостъ; тъй и чловѣческата душа, отъ тѣзи върхове, дѣто тя е възнесена, далечъ отъ земнитѣ шумове, отъ мрачитѣ дълбочини, открива вселенната хармония. Това което долу му се виждаше, че е противорѣчие, че е пензтълкуемо и не справедливо, видѣно тамъ отъ горѣ, се присѣдинява и се освѣтява; пѣтнитѣ лжжѣтици се исправятъ; всичко се свръзва, съединява се; прѣдъ затемненна духъ, явява се величественна порѣдкъ, който поправя вървѣжа на съществуванната и вървежа на свѣтоветѣ.

Отъ тѣзи свѣтликави височини, животътъ не е вѣки прѣдъ нашитѣ очи, както е прѣдъ тѣзи на повечето—пуста една грижа за дневни пѣкони удоволствна, но едно срѣдство на умственното усвѣршенствование, на моралното въздигание; една школа, дѣто се поучава приатността, търпеливостътъ и дължността. И този животъ, за да бѣде точенъ, не може да бѣде уединенъ. Вънъ отъ тѣзи прѣдѣли, прѣди ражданието и подиръ смъртътъ, ний виждаме, подъ единъ видъ полусвѣтлина, да се развива едно множество съществуванна чрѣзъ които, съ трудъ и страдание, придобиваме кжсъ по пжсъ, часть по часть, малкото знание и качества, които придобиваме и притежаваме; чрѣзъ тѣзи съществуванна ний придобиваме това, що ни липсва: единъ съвършенъ разумъ, една наука безъ недостатки, една безконечна любовь за всичко, което живѣе.

Безсмъртието, подобно на една безконечна верига, се развива за сѣкиго отъ тази въ безкрайността на врѣмената. Всѣко съществувание е единъ бѣлѣгъ, който е свѣрзанъ изъ отзадъ и отпрѣдъ съ поединъ забѣлѣжителенъ бѣлѣгъ, съ единъ различенъ животъ,

но по-солидаренъ отъ другитѣ. Бжджщето е слѣдствие на прѣминжлото. Отъ степенъ на степенъ, челоуѣкъ се въздига и расте. Творителка на собственитѣ си участн, челоуѣческата душа, свободна и отговорна, си отбнра пжтя; ако той е лопневъ, падаиията, които тя ще направи, камънитѣ и трънитѣ, които ще издращатъ, ще иматъ за слѣдствие да развижтъ опита ѝ, да усижтъ разума ѝ. (Слѣдва).

Начинъ, по който изслѣдователитѣ можтъ да испитатъ съобщението съ Духоветѣ,

Споредъ Стетънъ Мессъ (Оксонъ)

(Прѣводъ).

За да се узнае, да ли съобщението съ Духоветѣ е истина или лъжа, трѣбва всѣкой самъ да направи опитъ.

Ако е възможно, за прѣвъ пжтъ, отнесете се до нѣкой опитенъ спиритистъ, въ когото имате довѣрие, и който може да ви даде наставления. Ако той се занимава съ опити, помолете го да ви позволи да присжтствате въ едно отъ неговитѣ засѣдания; тогава имайте добрината да забѣлжжете точно начина, който се употреблява, за да добиете слѣдствиата, за които вне се стараете.

Не е тѣй лесно да бжде челоуѣкъ приетъ въ една отъ частнитѣ групи; въ всѣкой случай, отнесете се къмъ хората, които правжтъ семейни опити или къмъ тѣзи на нѣкои ваши приатели. По такъвъ начинъ повечето отъ спирититѣ сж станжли спиритисти.

За да си съставите една дружина, съберете се четирма или осемъ души, отъ които половината, или, погѣ, двама, да сж отъ отрицателно или страдателно положение, т. е: прѣдпочитателно отъ жеския полъ; другитѣ да бжджтъ отъ единъ характеръ по-положителенъ.

Поставѣте се около една валчеста масса, отъ лична голѣмина, безъ покривало; положителнитѣ ще бждѣтъ въ размѣна съ отрицателнитѣ, то е. ще бждѣтъ мъжъ и жена; мѣрки трѣбва да се зематъ, щото да нѣма смущение, и ржцѣтъ ще бждѣтъ поставени съ длѣнитѣ върху массата. Стаята трѣбва да бжде малко освѣтена; тишина трѣбва да се съхранява, безъ никакви разговори. Скептицизмътъ не е едно припятствие, само единъ противоположенъ лопшевъ духъ съ силна воля, може да повлияе върху явлениата, даже и съвършено до имъ припятствува.

Често трѣба да има чловѣкъ, голѣмо търпѣние; отъ 10 до 12 засѣдания, и то на често, сж понѣкоги нуждни, за да се почне дѣйствието. Ако въ продължение на това врѣме нищо не се появи, нека стане единъ другъ изборъ. Постарай се да узнаешъ причината на несполуката; отблъсни противнитѣ елементи, и на мѣсто тѣхъ постави други. Засѣданието безъ никакво слѣдствие, не трѣбва да се продължава повече отъ единъ часъ.

Прѣдизвѣстието на една обикновенна сполука е една прохладителна течностъ надъ ржцѣтъ, неволно едно трепѣране на ржцѣтъ, на нѣкои отъ тѣзи, които сж на массата и единъ видъ трепѣране на самата масса. Тѣзи прѣдварителни нѣща сж тѣй слаби отъ начало, щото нѣкой може да се съмнѣва; но тѣ обикновенно ставатъ отъ силни по-силни.

Когато массата начне да се движи, нека ржцѣтъ ви едвамъ да допиратъ до массата тѣй щото всѣкой да се довѣри, че ржцѣтъ не съдѣйствуватъ никакъ въ движението. По нѣкога даже, като е въ силата си движението, ржцѣтъ може да сж надъ массата, и движението да слѣдва. При всичко туй недѣйте търси тѣй скоро да придобиете това явление; чакайте, щото движениата да бждѣтъ доволно силни и недѣйте бърза да искате извѣстия.

Когато видите, че сте наурѣднали доволно, отберѣте едного, който да прѣдсѣдательствува и да во-

ди опититѣ. Проумѣйте се съ духа на извѣстната, че, като отъ вази нѣкой чете азбуквата, той ще удари единъ пжтъ на онази само буква, която е отъ състава на думата, която той иска да изрече. Тѣй, отъ дума на дума ще се произведе една мисль. Единъ само ударъ може да се постави за отрицанието, два удара, за потвърдението и три за нерѣшителността.

Единъ пжтъ съобщениата поставени достаточнo добръ, попитайте, ако сте въ добръ редъ поставени, и въ противенъ случай, като какъ трѣбва да бждите поставени. Послѣ попитайте духа: кой е той, и кой е меднумътъ между вази; тогава поставѣте въпроситѣ върху вашитѣ изслѣдвания. Ако породн нѣкакво смущение, отдайте го просто на не порядочното мжчно управление отъ начало на единъ видъ подобенъ разговоръ. Имайте търпѣние и ще постигните цѣльта си, ако духътъ отъ истина желае да се разговаря съ вази.

Възможно е, щото показанната да ставатъ по единъ другъ начинъ отъ колкото съ массата. Остави духътъ да дѣйствува, както той му се харесва; ако той отвлича вниманието ви къмъ другъ единъ начинъ на съобщение, като медиумическото писание, сомнамбулизма, ударитѣ върху стѣната, понеже може тѣзи начини да му сж по-угодни и по-лесни; въ противенъ случай, може да му се зловиди, ако му се противи нѣкой безъ причина. Съобщения отъ видъ—високи, дустни даже и лъжливи—зависѣтъ често отъ самитѣ изслѣдователи.

Ако медиумътъ клони да се прѣсели, или да произведе прѣселени явления, поискайте тѣзи опити да се отложѣтъ до присѣтствието на единъ по-опитенъ спиритистъ. Въ случай че това изискване не се у-добри, дигнете засѣданието. Разяснителний начинъ на единъ сомнамбулически медиумъ може да докара мжчнотии на единъ новъ изслѣдователъ.

На конецъ, подлагайте подъ контролата на благоразумието всичкитѣ прѣдобити слѣдствия! Недѣйте се отдѣля ни отъ вашето хладнокрѣвие, ни отъ вашето добро чувство. Недѣйте вѣрва въ всичко това, що ви е казано; защото, ако невидимий свѣтъ, въ своето пространство, обема много мадри и добросъвѣстни Духове, той изобилствува тоже въ лудость, въ пустота и въ чловѣчески грѣшки, които се срѣщатъ още по повърхността на земята, повече отъ това, що е добро и високо. Не се довѣрявайте въ изричаниата на голѣмитѣ имена. Постоянно основавайте се на вашето благоразумие. Недѣйте прѣдприема сериозни ислѣдвания съ духъ празенъ и безъ никаква добра любопитность. Дирѣте това, що е чисто, добро и истинско. Вашето възнаграждение ще бѣде доволно достаточо, стига само да придобиете положителното убѣждение, че се намира единъ другъ животъ подиръ смъртѣта и че най-доброто приготвление, за това бѣдѣще сѣществуване, е да имаме единъ чистъ и добъръ животъ прѣди смъртѣта.

Спиритически явления и изявления.

(изъ „Revue Spirite“)

Отъ най старо врѣме, всекога и до днесъ, духоветѣ сѣ се изиявявали: било като ни се появяватъ, подиръ смъртѣта си, въ формата която сѣ имали прѣзъ земния си животъ, било като ни се съобщаватъ чрѣзъ невидими прикосновения, тракания или таинственни гласове, често тиа на любимитѣ ни. И ако бѣше инѣкъ, т.е. ако не можѣхме да потвърдимъ отъ памти-вѣка подобни факти (които изобилуватъ въ священнитѣ списания, Апостолскитѣ Дѣяния и историата на народитѣ), какъ щѣхме ний да имаме точни понятия и необорими доказателства върху бѣдѣщия животъ и безсмъртността на душѣта? Да славословимъ Бога че въ своята бескрайна доброта е позволилъ изявления

тъй трогателни и утѣшителни! *Мъртвитѣ доказждатъ* при насъ—хиляди факти го потвърдяватъ—за да ни докажатъ че смъртъта не е послѣдната дума, свършека, края на всичко, но само единъ прѣходъ, и да ни освѣтлятъ съ умнитѣ си съвѣти, въ пѣтя, който ни остава още да прѣминемъ, като вливатъ въ сърдцата ни сладката надѣжда да се намѣримъ единъ день въ по-добри свѣтове. Подтикнжтъ отъ мисълъта да бждъ полезенъ на спиритическото дѣло, излагамъ на моитѣ братя и сестри по спиритизма, вѣрния расказъ на нѣколко психически явления, слушани отъ лица достойни за довѣрие, мѣжду които моята незабравима майка, на която духътъ се обезплѣти на 25 Юлий 1874, подиръ единъ животъ пѣленъ съ добродѣтели и пожертвувания; майчината любовъ и длъжноститѣ на една християнка сж били възвишениа потикъ на дѣлата ѝ.

Появлението на една леля на племенницата си.—Майка ми ми е разказвала много пѣти слѣдующето явление, което ѝ се случило: Въ 1835, като се намирала въ единъ Мѣнастиръ въ Арденъ и въ надвѣчерieto да направи първото си причастение, като се молѣла усърдно върху лѣглото си, прѣди да заспи, вижда на нѣколко крачки прѣдъ себѣ си една свѣтлива форма прѣдставляюща жена облѣчена въ дълга бѣла рокля, чиито рѣцѣ и глава били блѣскави и лицето съ една неизразима чистота. Майка ми познала въ чѣртитѣ на това ангелско създание, което ѝ се усмихвало блаженно, една отъ лелитѣ си живуща въ Мартиникъ и, която въ дѣтинския си языкъ тя зовѣла: „леля Мими“ намѣсто Мариа. Тогазъ съ смѣсено чувство отъ очудване и радостъ че вижда добрата си леля, тя я призовавала, като си отворила обятията, като да ѝ иска една цѣлувка. Леля Мими ѝ се усмихнала отново съ едно блаженно изражение и видѣнието изчезнало полека, както димъ отъ тамиянъ, като оставило майка ми въ едно неизразимо вънание. Нѣколко недѣли слѣдъ туй, майка ми по-

лучила отъ нейното сѣмейство въ Мартиникъ едно писмо съ когото ѝ извѣстявали смъртта на леля ѝ, на тая именно която ѝ се появи! Тѣзи добра леля, слѣдъ единъ животъ посветенъ въ молитва и добри дѣла, умрѣла пълна съ свѣтостъ въ тоя сѣщна день въ който станжло появлението. Духътъ прѣминалъ повече отъ 2000 лийо (8000 километра) за да дойде при дѣтето, за което дала такава трогателно потвърждение отъ обичъ. Това явление е достойно за забѣлѣжаване тъй като то е станжло въ 1835 год., тогачъ когато първитѣ спиритически изявленна въ Америка не се забѣлѣжихъ освѣнъ къмъ 1847.

Фактъ отъ обичанне — Слѣдующия фактъ, който ми е разказвала пакъ майка ми, се е случилъ въ Мартиникъ въ 1856 г. на мѣстото наречено „Горѣщъ изворъ“, сграда при топли и минерални води, собственность на семейството ни, въ землището на общината Прешоръ; азъ бѣхъ тогава двѣ годишенъ. Родителитѣ ми бѣхъ дали за кръстникъ священникъ Б..., Този младъ священникъ, твърдѣ образованъ и отъ една благородна фамилия отъ Южна Франция, бѣше много тихъ, милостивъ и прѣдаденъ при болнитѣ. Да додемъ сега на факта. Една вечеръ, като си лѣгнала майка ми и баща ми като отсъствуващъ, тя чула прѣзъ нощта шумъ, като че ли пѣкой ходи изъ нейната стая; отпървомъ тя не обърнала внимание, като е помислила безъ съмнение, че криво е чула; но шумътъ отъ стѣпки продължавалъ, като ставалъ сѣ повече ясенъ и приличалъ да се приближава къмъ лѣглото. Едно кандило поставено върху една малка масичка, като хвърлило изъ стаята една слаба свѣтлина, дало на майка ми възможность да се увѣри, че нѣма никой въ стаята. При всичко туй тя повикала слугинята, една добра арабкиня, която отколѣ ѝ служила, и като ѝ расправила за шумътъ що чула, казала ѝ да разгледа врѣдъ и да потрѣси причината му. Арабкинята потрѣсила всѣкъждѣ, отворила мобилитѣ, погледнала подъ лѣглото и, като не

намѣрила нищо, се прибрала, като отдала на плъховетѣ причината на шумѣтъ, що развалилъ сънѣтъ на господарката ѝ. Но шумѣтъ не закѣснѣлъ пакъ, като се приближавалъ все повече и повече къмъ лѣгло; най-послѣ, слѣдъ нѣколко минути тишина, които се показали много дълги на майка ми, тя като да угадила присѣтствието на едно невидимо същество до възглавницата си, и чула тънкото му дихание, което отпавено възъ кандилото, го огасило отведнѣжъ. Въ сѣщия мигъ тя усѣтила, че я стиска нѣкой по рѣцѣтъ и колѣнѣтъ така силно, че почпѣла да крѣщи. Арабкинята се притекла на помощ на майка ми, която намѣрила крайно развълнувана и цѣла разтрѣперана отъ схващанieto. „Ще науча нѣкое злочестие сутрѣ“ си помислила майка ми. Слугинята, оплашена на свой рѣдъ и тя, се прикрѣстила и като се очудила на кой святиа да се обрѣче за откриванieto на „обезспокоителната тайна“; присѣдинила своитѣ молитви при тиа на господарката си за „мѣчената душа“, защото наистина туй не могло да бѣде друго освѣнъ мѣчена душа! Сутрината майка ми имала на рѣцѣтъ и колѣнѣтъ си сини кръгове, неоспоримо доказателство за усѣщанieto (*tangibilité*), което е причинявало явившето се невидимо същество, и него день тя научила, че кръстника ми попъ Б.... де С.... умрѣлъ ненадѣйно въ Сенъ-Пиеръ, именно *пел вечеръ*. Забѣлѣжително съвпадение! Духътъ на моя кръстникъ се съобщилъ на майка ми нѣколко минути само подиръ обезплѣтяванieto си. Това явление, далечъ отъ да ме очудва, ми се вижда, напротивъ съвършенно естествено и провидено, тъй като кръстникъ хранѣше при живѣ една искренна обичъ къмъ майка ми, съединена съ едно дълбоко уважение. Тукъ е имало *симпатии* мѣжду тѣхнитѣ духове и тая симпатиа е продължавала да дѣйствува естествено и подиръ смъртъта на кръстникъ, който е искалъ да даде за туй на майка ми едно доказателство (*знакъ*) „*articulo mortis*“.

Появление на единъ баща на сина си.—Въ 185., единъ момъкъ, креолъ^{*)}) отъ Мартиникъ, чийто баща отпътувалъ съ единъ търговски параходъ за Бордо, гдѣто го призовавала работата му, видѣлъ баща си въ Мартиникъ при слѣдующитѣ обстоятелства: той си билъ лѣгцжлъ, слѣдъ като заключилъ съ ключъ вратата на стаята си, и четѣлъ въ леглото си. Трѣбвало да има 10 часа, когато отведнжжъ той чулъ шумъ прѣдъ вратата на стаята си, която патиспѣжта тайнствено, се отворила цѣла безъ ни най малко искърцване на френкеля или филиитѣ. По кой начинъ се е отворила?.... При туй той билъ съвършено увѣренъ, че я затворилъ съ ключъ!... Най послѣ, прѣди да доде въ себѣ си отъ уплашването, той видѣлъ единъ чловѣкъ цѣлъ облѣченъ въ черно, съ съвършено блѣдно лице и съ важенъ поносъ, който се отпиралъ полѣка къмъ лѣглото, до което се сирѣлъ. Момъка позналъ въ тоя чловѣкъ баща си и като неможалъ да разбере какъ може да бѣде баща му да се връща отъ Франция вече, нито какъ е можалъ да проникне въ стаята, казалъ му съ стиснато отъ прималѣваніе гърло: „Какъ!.... Тате!..., Ти!... Вече се завръщашъ!...“ „Сине мой! отговорилъ бащата, сине мой! Жеденъ съмъ!“, Тогава, сина, цѣлъ растрѣперанъ, му подавъ една чаша вода, която бащата испразднилъ отведнжжъ и подиръ туй изчезналъ по сѣщия начинъ, както влѣзалъ; вратата се затворило тайнствено подирѣ му безъ ни най малкия шумъ и то съ ключъ. Това появленіе причинило на момъка едно такова нервно сътрѣсеніе, такива безрѣдници, че още нея нощъ той ималъ мозъчна трѣска, която се увѣличавала, тъй щото въ единъ мѣсець вжтрѣ го докарала на единъ прѣстъ до гроба. Той имаше на умъ посноянно баща си, тъй както му се появи, цѣлъ облѣченъ въ черно и съ смъртна блѣдност на лицето. Той се убѣди прѣдварително че баща му е умрѣлъ. Напистена, слѣдъ 40 дни близо

^{*)} Евронецъ роденъ въ колоніитѣ.

слѣдъ това появление, синътъ получи едно писмо отъ кореспондентина на баща си, датирана отъ Бордо, въ което му извѣстяваше че баща му се помирилъ въ Франция слѣдъ едно кратко болѣдувание. При това датата съвпада почти съ тая на появляението; първата мисль на обезпѣлѣния духъ е била за сына му, що е искалъ да види за послѣденъ пѣтъ, като се направи самъ видливъ, прѣди да напустне земното мѣстожителство.

Факта, който излагамъ е точно-истиненъ и ми го е разказвала майка ми, която го е слушала отъ самия момъкъ, свидѣтеля на тая чудна нощъ, чийто родители сж били познайници на сѣмейството ни. Отъ друга страна, това психическо явление, което бѣше прѣдмѣтъ на всѣки разговоръ, се появи напечатано него врѣме въ единъ мѣстенъ вѣстникъ въ Мартиникъ.

Появление на единъ братъ на брата си.—М. Д..., кметъ на общината Р... (Морскитъ Алпи), въ 1889, ми разказа слѣдующия фактъ, който се случилъ на баща му:— Една вечеръ, баща му, като се намиралъ въ кѣта на огнището, въ своето имѣние, чулъ кучето си да лае и въ сѣщото врѣме глухъ шумъ отъ стѣпки, които се приближавали къмъ кѣщата му; безъ съмнение, кучето е лаело на нѣкой, когато единъ човѣкъ влѣзълъ въ стаята, гдѣто се намиралъ М. Д..., който позналъ въ чъртитъ на новопрстигналъ своя сжщи братъ, умрѣлъ прѣди нѣколко мѣсеца. М. Д... като не можалъ да дойде въ себѣ си отъ изнепадение, нито да цовѣрва очитѣ си, толкова това появление го слисало и уплашило, стоѣлъ тамъ неподвиженъ и като грѣмналъ прѣдъ своя братъ, „мъртвеца“, който му казалъ: „брате, иди, моля ти се, въ Ница, да платишъ единъ чивтъ обща, що дължа на Х..., общаръ, улица..., №...“, подиръ което изчезналъ, като оставилъ брата си, като сдървенъ отъ смаяване. М. Д... отишелъ слѣдъ нѣкой день въ Ница, на указаний отъ братъ му адресъ, намѣрилъ общара, който му казалъ че наистена братъ му

длъжелъ за 1 чифтъ обуца, нѣщо което М. Д... съвършено не знаѣлъ, сѣщо както и адреса прѣди казванието на брата му. Като неможалъ да си обясни тоя фактъ, така очевиденъ и точенъ въ всичкитѣ си точки, М. Д... платилъ обущата и се върнѣлъ, цѣлъ развѣлнуванъ отъ спомнюванието на братовото си появленіе.

Духъ прѣдизвѣстителъ. — М. Г..., учителъ въ Р... (Морскитѣ Алпи), ми расказа, въ 1889, слѣдующия фактъ, който се случилъ на баща му, и който, тоя послѣдния не можеше да си спомни безъ да се почувствува още развѣлнуванъ. Баща му билъ единъ денъ на ловъ и като съпикасалъ едно птиче на едно дърво, насочилъ пушката си за да го убие; но въ мигътъ кога да цѣкне, той усѣтилъ да го дрѣпа пѣкой за крачула; тогасъ стрѣстижтъ, той се обърналъ и, като не видѣлъ никого отзади си, курдисалъ пакъ пушката си; но ето, че въ момента да тегли, той усѣтилъ отново да го дрѣпа нѣкой на сѣщото мѣсто, обърнѣлъ се отново и, като не забѣлѣжилъ никого станѣлъ твърдѣ безспокоенъ. Като поискалъ за трети пѣтъ да насочи пушката си, едно ново дрѣпване го спрѣло; тогава той усѣтилъ космитѣ си да настрѣхватъ, единъ студенъ потъ да избива челото му и краката му, като че не искали да го държатъ. Отведижъ, една мисль му дошла, той си ударилъ челото и си припомнилъ(?), или по-добѣ *оухътъ*, който го тѣй милостиво прѣдизвѣстилъ, *му припомнилъ*, че по невнимание, забравилъ прѣчката въ цѣвѣта на пушката, обстоятелство, което можало да прѣдизвика едно избухване на оръжието и да причини страшни случки. Нашия чловѣкъ, тогасъ, извадилъ прѣчката и поѣлъ пѣтя къмъ кѣщата си, честитъ че се е отървалъ тѣй евтино и като благодарѣлъ шепнишкомъ провидението, че го е покровителствувало, като му пратило тоя „невидимъ приателъ“, който може би го познавалъ и обичалъ на земята.

Всѣки духъ, като отнѣса въ момента на своето освобождение, добритѣ, както и лошитѣ си качества,

сжщо и добродѣтелитѣ и пороцитѣ, които е практикувалъ тукъ долу, тиа които сж се обичали върху земята и сж вършили добро, ще се тръсжтъ и обичатъ още и върху по честити свѣтове; но тѣзъ, които сж водили единъ лошъ живогъ, сж се тръкаляли въ порока, не могатъ да се намѣржтъ, освѣнъ въ обществото на „лошитѣ духове“, тѣй като „добритѣ“ не искатъ да ги приематъ додѣ се покаятъ и очистжтъ отъ своитѣ нечистотии. — *Симпатията* на духоветѣ е тѣхния законъ на привличание (*affinité*, съединение), тя е която ги приближава, тогазъ, когато *антипатията*, е противоположна законъ, тоя на отблъскване (отласкванието). Така, имаме въ природата законитѣ на привличанieto и отласкванието, които владѣятъ въ еволюцията на глобуситѣ въ вселенната, закони, за които намираме въ магнита едно потвърждение, което всеки единъ може да провѣри. Да благославяме иславословимъ Бога, вѣликия архитектъ на вселенната, толкозъ съвършенъ въ всичкитѣ си дѣла, отъ атомитѣ до блѣскавитѣ звѣзди, който, съ мѣдритѣ си закони на духовна прогресъ и послѣдователнитѣ съществування, ни дава всичкитѣ сръдства да достигнемъ до щастieto и съвършенството за които ни е създалъ!

Слухово съобщение на духътъ на единъ синъ на майка си. — Госпожа Л... креолка отъ Мартиникъ, жена на единъ лѣкаръ въ Порто-рико, ми рассказа слѣдующия фактъ: тя имала единъ синъ, който се качилъ на единъ търговски корабъ въ Сенъ-Пиеръ, на пътъ за Бордо, гдѣто отивалъ да слѣдва по правото. Една безсънна нощъ, Госпожа Л... обвладана отъ едно неопрѣдѣлено чувство отъ скръбъ, чула своя синъ да я вика съ единъ гласъ пълненъ съ отчаяние: „Мамо!... Мамо!...“ и въ сжщото врѣме тя чула нѣкой да цѣска водата отъ басейна, който се намиралъ на двора, като че нѣкой се давялъ. Слѣдъ нѣколко врѣме, Госпожа Л... научила за потъването на търговския корабъ, сжщевременно съ смъртта на сина си, въ околноститѣ на Бордо, при една силна буря. Синъ

и, като видѣлъ корабътъ да потъва, се качилъ заедно съ много моряци, на една ладия, която като не можила да устои противъ бурното море, потънала на свой рѣдъ, като ги хвърлила въ вълнитѣ, гдѣто погинѣли всички.— Духътъ на сина, въ върховния моментъ се съобщилъ на майка си; твърдѣ естествено е, наистена, щото послѣдната мисль на сина, като умира, да бѣде за майка му, къмъ която той отпратилъ едно сбогомъ сърдце-раздирателно, пълно съ агонна, посрѣдъ неубозданитѣ стихии!

съобщава: **Гастонъ де Мессими** (Лѣкарь).

ИСТИНСКОТО НАКАЗАНИЕ.

Человѣкъ се бори; то е животътъ му, то е напредъка му, който го изисква тъй и го тика къмъ своята бѣднина, която е доброто. Всичко това, което не е добро, го спира въ пътя. Това спиране е точно неговото теглило или неговото наказание, което трѣбва да прѣтърпи.

Ето какъ, человѣкъ, като достигне въ това умствено развитие, което му позволява да прѣдвиди ясно своята участь—когато се раздѣля отъ материалното си тѣло и дохожда въ небесното пространство—вижда своето положение такова, каквото е. Ако сѣ е вдалъ въ страсти, завладава се отъ една неописана болка—понеже той вижда вѣки своя напредъкъ, закъснѣлъ отъ своята грѣшка.

Умственната сила на духа, която се отдѣля отъ материята, узнава ясно своето минѣло; съвѣстътъ му му намѣква за своя съвършено материаленъ животъ тъй, щото не е нужно отъ вѣченъ огънь, ни отъ наказание: самиятъ человѣкъ, чрезъ чувстванieto което досѣга, става свой веченъ съдия. Неговото духовно положение, което е било противъ доброто е самото му наказание.

Той е билъ свободенъ да го постави въ подо-

бро положение — и не го е направилъ; той вижда нищожество-то на материални-тѣ нѣща, които той е обожавалъ; той вижда на раздалечъ блаженството, което не може да постигне, понеже духътъ му е много тежъкъ, за да се въздигне, и като разбира че това е отъ своята грѣшка, отпуска се въ най-силно отчаяние. Дѣйствително страшни болки, които не може нѣкой да сравни съ тѣзи, даже когато ний тѣлесно болѣдуваме.

Слѣдователно, едно само нѣщо, прави челоуѣка да тегли — то е умственната сила, която го кара да разбере своята участъ, която той е прѣнебрегналъ за злото, приготвено отъ него, въпрѣки заявлениата на съвѣстѣта му. Ако не е ималъ умствена сила, то нѣмаше да тегли, понеже като не разбира, сжиданата му, съвѣстѣта нѣмаше никакъ да му намѣрва.

Независимо тукъ е, безъ никакво измѣнение, челоуѣческо то наказание.

По този начинъ много сме далечъ отъ възгледоуѣтъ на нашата православна вѣра, която ни проповѣда, че Богъ като е безконеченъ, то и сѣкакво къмъ него сгрѣшение е безконечно и заслужва едно вѣчно наказание. Първо и първо нашитѣ грѣшки не може да бждѣтъ, като за обида на Бога: ний сме много малки за това: той е направилъ вѣчни закони които ний трѣбва безъ друго да слѣдваме, както трена слѣдва релситѣ по желѣзницата. Ако при каква годѣ нѣкоя причина, трещѣтъ излѣзе изъ релситѣ, то не щастието което може да се случи, изисква врѣдата да се поправи, и тогива вагонътъ да трѣгне.

Тѣй, челоуѣкъ който не е вървѣлъ въ пѣтя на божественнитѣ закони, е принуденъ да прѣтърпи врѣдитѣ на своето повѣдение и послѣ давлѣзе пакъ въ първобитния си пѣтъ.

Азъ не знамъ, какъ е възможно Божеството да се прѣдстави безъ милосердие и по-строга отъ най-долния кръвопиенецъ, когато то безпрѣстанно ни подава рѣка и ни показва, какъ ний трѣбва да се от-

правяме къмъ него. Ако ний слѣдваме пътя, който ни харесва, вмѣсто този, който ни показва и който е самия, ний нѣма да достигнемъ, а ще цапаме въ калната тия на материализма до тогива, до като се отправимъ въ показания отъ него пътъ. Това цапане, повтарямъ, е теглилото и наказанието—освѣтъ него друго нѣма.

Растуши се, о челоувѣчество! рано или късно ти ще послѣдвашъ този пътъ безъ прѣстѣпления; той е твоята участъ. Старай се, за да го намѣришъ колкото е възможно по скоро като вършишъ доброто безъ да се занимавашъ съ разнитѣ планила и рогитѣ на Сатана.

Краткъ отговоръ на хулителитѣ на спиритизма

(Прѣводъ отъ Алланъ Кардека)

Правото за испытване и критикуване е едно право, което никой не може да запрѣти и спиритизма нѣма претенцията да го избѣгне, както нѣма и тая да задоволи всички. Всѣки е свободенъ да го одобрява или отблъсва; но при туй трѣбва да го познаваме за да го критикуваме: обаче, критиката твърдѣ често потвърди своето невѣжество относително най елементарнитѣ му начала, като му приписва тъкмо противното на туй, което е искавалъ, като му придава именно това, което той отрича, като го смиса съ грубитѣ и смѣшни подражания на шарлатанството като дава най послѣ за правило на всички, ексцентричноститѣ на нѣколко лица. Твърдѣ често, сжщо, клокарството е искало да го направи отговоренъ за нѣкои укорни и смѣшни дѣла, гдѣто случайно се е смѣсило името му, и отъ това си е направило едно оръжие противъ него.

Прѣди да припишемъ на една доктрина побуждението за едно укорно дѣло, каквото и да било, разума и благоприличието изискватъ да се испита

добрѣ ако тая доктрина съдържа принципи, които да оправдаватъ това дѣло.

За да се узнае каква частъ отъ отговорностъ принадлежи на спиритизма въ единъ даденъ случай, има едно срѣдство твърдѣ просто: това е да се уведомишъ доброволно, не при противникитѣ, ами отъ самия источникъ, за туй, което одобрява и за туй което осжда. Работата е толкова по лесна, че това нѣма никаква тайна; неговитѣ учения сж на видѣло и всѣки може да ги контролира.

Ако прочее книгитѣ на спиритическата доктрина осждатъ по единъ ясенъ и точенъ начинъ едно дѣло справедливо отблъснато; ако, напротивъ, съдържатъ поучения като водятъ къмъ добро; това значи че виновното въ осждително дѣло лице, не е черпало вдъхновение въ тѣхъ, макаръ даже и да ги е имало подъ ржка.

Съ нѣкои хора, на които имъ прави удоволствие да се наричатъ спирити, спиритизма не е повече солидаренъ, отколкото не е медицината съ шарлатанитѣ, които я експлоатиратъ, или здравата религиа съ злоупотреблѣниата, а даже и прѣстѣплениата, направени въ нейно име. Спиритизма припознава за свои привърженици, само тия, които поставятъ на практика неговитѣ учения, т. е., които се трудятъ за своето собствено нравствено подобрене, като се мжчатъ да побѣдятъ лошитѣ си наклонности, да станятъ по-малко егоисти и горди, по-тихи, по-скромни, по-търпеливи, по-грижливи, по-милостиви къмъ ближния си, по-умѣрени въ всѣко отношение, защото това е характеристичния бѣлѣгъ на единъ истински спиритъ.

Прѣдмѣта на тая къса бѣлѣжка не е да отблъсне всичкитѣ лъжовни натѣквания отправени на спиритизма, нито да развие или докаже всичкитѣ му начала, а още по-малко да потрѣси да обърне въ своитѣ идеи тия, които проповѣдватъ тъкмо противни, но да каже въ нѣколко думи това, което е и това, което не е, туй, що приема и туй, що отрича.

Върваницата му, тенденциите му и целта му се резюмиратъ въ слѣдующите прѣдложения:

1-о *Духовния елементъ* и *материалния елементъ* сж двата принципа, двѣтѣ живи сили на природата, които се допълватъ една чрѣзъ друга и си въздѣйствуватъ (реагиратъ) непрѣстанно една на друга, необходими и двѣтѣ за функциониранieto на всемирния механизъмъ.

Отъ взаимното дѣйствие на тия два принципа се пораядатъ явления, които нито единъ отъ тѣхъ, взѣтъ на самъ, не може да обясни. Науката, въ тѣсната смисълъ на думата, има за специална целъ изучаванieto законите на материята.

Спиритизма има за прѣдметъ изучаванieto на *духовния елементъ*, въ неговите отношения съ материалния елементъ, и намира въ съединението на тия два принципа обяснението на цѣла върволица явления, необяснени до сега.

Спиритизма върви въ съгласие съ науката върху почвата на материята: той приема всичките истини, които тя доказва; но тамъ гдѣто се спиратъ нейните изслѣждвания, той продължава своите върху почвата на духовността.

2-о. Духовния елементъ като е едно активно състояние въ природата, явленията които се отнасятъ на него, сж подложени на едни закони, и спорѣдъ това именно, толкова естествени, колкото сж и тия на материята.

Нѣкои явления не сж били нарѣчени свѣрхестествени, освѣнъ по незнаяние законите които ги управяватъ. Спорѣдъ туй начало, спиритизма не приема чудотворния характеръ, що се отдаваше на нѣкои явления, като потвърдява сжщевременно тѣхната дѣйствителностъ, или възможностъ. За него нѣма *чудеса*, въ смисълъ на нарушения естествени закони; отъ което слѣдва че спиритите не правятъ никакъ чудеса и че названието „чудотворци“, което имъ даватъ нѣкои, не е право.

Знанието на законитѣ които управляватъ духовниа принципъ, е свързано направо съ въпроса за мнжлото и бжджцето на чловѣка. Живота му ограниченъ ли е само въ настоящето съществуване?

Отъ неана (нищожеството) ли излиза като дохожда на тоя свѣтъ и въ неана ли влиза пакъ като го напуца? Дали е живѣлъ вече и ще ли живѣе още. Какъ ще живѣе и въ какви условия? Съ една дума отъ гдѣ иди и кждѣ отива? Защо е на земята и защо страдае? Такива сж въпроситѣ които всѣкой си задава, защото сж за всички отъ капиталенъ интересъ и защото никоя доктрина до сега не имъ е дала корѣнно рѣшение. Това рѣшение, което имъ дава спиритизма, основано върху факги, удовлетворяюще изискванната на най строгата логика и справедливостъ, е една отъ главнитѣ причини за бързото му разпространение.

Спиритизма не е нито едно лично схващанне (концепция), нито резултатъ на една прѣдобмислена система. Той е слѣдствие отъ хиляди наблюдения направени по всички точки на глобуса, които клоняха къмъ единъ центъръ, който ги събра и урѣди. Всичкитѣ тиа основни принципи, безъ изключение, сж извадени отъ опита. Опита всѣкога е прѣдпествувалъ теорната.

По тоя начинъ още въ начало спиритизма имаше корѣни на врѣдъ; историата не показва никоя друга философска или религиозна доктрина да е имала въ десетъ години събрани такова голѣмо количество послѣдователи; и при това той не е употребилъ за своята пронаганда нито едно отъ простакинтѣ сръдства, които сж въ употребление; той се распространи самъ по-себѣ си чрѣзъ симпатинтѣ които посрѣщна.

Единъ не по-малко забѣлѣжителенъ фактъ е и тоя, че въ никоя страна, спиритическата доктрина, не е наченжла отъ долнитѣ слоеве на обществото; врѣдъ тя се е разпространявала отъ горѣ на долу по общественната стълба; тя е още почти изключително

въ просвѣтенитѣ кръгове распространена, гдѣто неученитѣ хора съставятъ нинѣшно малципство.

Сжщо е доказано, че распространението на спиритизма е слѣдвало, още отъ начало, съ единъ постоянно въсходящъ вървежъ, въпрѣки всичко, което се е направило за да се изопачи и обезобрази неговна характеръ, съ цѣль да се дискредетира прѣдъ общественното мнѣние. Даже за забѣлжване е, че всичко каквото се е направило съ тая цѣль е спомогнало за напрѣдока му: врѣвата що се е дигала по случай на него, го направи извѣстенъ на хора, които не бѣхъ чували да се говори за него; колкото повече го черняхъ и подигравахъ, колкото по-силно кръщѣхъ противъ му, толкозъ повече той възбуди любопитството; и понеже той не може освѣнъ да печели, колкото по любопитно го ислѣдватъ, произлѣзе, че неговитѣ противници станяхъ безъ да щжтъ негови ревностни распространители; ако хулитѣ, нападенната не му направихъ нищо, то е защото като захваняхъ да го изучаватъ въ самата му сжщностъ, на самна му истиникъ, хората го намѣрихъ съвсѣмъ други, отъ какъвто го бѣхъ прѣдставили.

Въ борбитѣ които е ималъ да издържа, безпристрастнитѣ хора му признахъ умѣренността; той никога не си послужи съ грубости противъ своитѣ противници, нито е отвърналъ оскърбление за оскърбление.

Спиритизма е една философска доктрина, която има религиозни послѣдствия, като всѣка спиритуалистическа доктрина; спорѣдъ това именно, тя се косва необходимо до основнитѣ положения на всичкитѣ религии: Богъ, душата и бждщия животъ; но не е една утвърдена религия, защото нѣма нито богослужение, нито канони, нито храмове и защото мѣжду неговитѣ послѣдователи никой не е получилъ чинъ свещеникъ или първосвященникъ. Тѣзи названия сж измислица на критиката.

Человѣкъ става спиритъ по това само че симпатизира на принципитѣ на доктрината и се води спорѣдъ тѣхъ. Това е едно мѣнне, както всѣко друго, което всѣки има право да исповѣдва, както има право да бѣде евреинъ, католикъ, протестанинъ, Фуриеристъ, Сепъ-Симонистъ, Волтерианецъ, Картезианецъ, денетъ и даже материалистъ.

Спиритизма прогласява свободата на съвѣстѣта, като едно естествено право; той го изисква за своитѣ, както и за всички. Той уважава всички искрени убѣждения и изисква за себѣ си сѣщото нѣщо взаимнообразно.

Отъ свободата на съвѣстѣта произлиза *свободното изслѣдване* на туй, въ което ще поставишъ вѣрата си. Спиритизма отблъсва принципа „да вѣрвашъ слѣпо“ тъй като той кара человѣкъ да се отрече отъ собственна си разсуджъкъ; той (спиритизма) казва, че всѣка наложена вѣра е безъ корѣни. Ето защо той вивеца въ числото на своитѣ изрѣчения: „нѣма вѣра която да не може да се расклати, освѣнъ тая вѣра, която може да гледа лице съ лице разсуджъка, прѣзъ всичкитѣ възрасти на человѣчеството.“

Послѣдователенъ на тия принципи спиритизма не се налага никому; той иска да бѣде приеманъ свободно и чрѣзъ убѣждение. Той излага ученната си и приема тия, които идхтъ къмъ него доброволно.

Той не търси да отвърне никого отъ религиознитѣ му убѣждения; той не се отнася къмъ тия, които иматъ една вѣра и на които тая вѣра стига, по къмъ тезъ, които недоволни отъ туй, което имъ се е дало, трѣхтъ нѣщо по-добро.

Забѣлѣжкитѣ на Уиллиама Крукса за сеанситѣ на Д. Д. Юма.

(„Ребусъ“).

На 1874 год. азъ издадохъ сборника на разнитѣ мои записки отъ 1871 до 1874 година, по направитѣ, отъ самага мене и други наблюдатели изслѣдвания надъ така нареченитѣ спиритически явления.

Въ статиата, напечатена въ януарския брой прѣзъ 1874 год. въ „Andrterly Journal of Science“ азъ искахъ намѣрение да издамъ една книга, която да съдържа моитѣ многобройни напечатени и ненапечатени наблюдения.

Но не било сѣдено да осѣществя намѣрението си. Безъ да се оправдавамъ ще кажа за свое извинение, че отъ това врѣме моето внимание съвършено бѣше погълнато отъ главната професионална задача — изслѣдваниата по химията и физиката, заради това азъ съвсѣмъ нѣмахъ случайтъ да продължавамъ своитѣ наблюдения на „Психическата сила“ и трѣбва да се признаѣ, че въ послѣднитѣ 15 години изучаването на този въпросъ малко е мръднѣло на напрѣдъ; както и напрѣдъ, ний виждаме въ него лѣжа отъ една страна и легковѣрие отъ друга, т. е. това сѣщо, което и по-напрѣдъ много бъркаше за признаването на новитѣ твърдѣ важни истини.

Заедно съ основанието на обществото за психическитѣ изслѣдвания положението на дѣлото малко се поизмѣни: до колкото можъ да сѣдѣжъ, явно, че всичко, което се отнася до чудесното, се приема съ строга критика; разслѣдваниата се правѣтъ търпѣливо и настойчиво, безъ което не би изпълнило своята задачъ. Не искахъ да откажъ на прѣдложението на обществото за психическитѣ изслѣдвания да му дамъ за напечатване въ всѣкогодишния си отчетъ нѣкои отъ моитѣ забѣлѣжки по случай сеанситѣ ми съ Данаила Душѣсъ Юмъ. Тѣзи мои бѣлѣжки твър-

дѣ малко ме удовлетворяватъ: азъ ги сравнявамъ тѣхъ съ отдѣлни камъни, прѣдначинени за едно здание, чиато постройка за мене, вѣроятно, не е била еждено да стане обаче. Тѣзи факти, на които по-на-прѣдъ прѣдавахъ по-голъмо научно значеніе, тукъ сѣ съобщени точно. Появяването на тѣзи ми бѣлѣжки въ печата ще докаже, че моето убѣждение относително медиумическитѣ фактове никакъ не се измѣнило: безпристрастно провѣрихъ това, което съмъ писалъ прѣди двадесетъ години, и нищо не съмъ заличилъ и измѣнилъ, безъ да намѣръж погрѣшки нито въ доказателствата.

Азъ знаѣхъ твърдѣ добрѣ, че медиумитѣ много пжти сѣ ги изобличавали въ лѣжа и че на членовѣтѣ на обществото е доказана възможността за измама, даже въ такива, въ каквито и най-довѣрчивитѣ спиритуалисти сѣ ѣ считали за невъзможно. Азъ самъ често пжти съмъ забѣлѣзвалъ лѣжи отъ подобенъ родъ, и за това при опититѣ веѣкога съмъ вземалъ подъ съображение, че видимитѣ или невидимитѣ дѣатели могатъ да се опитатъ, по-нѣкога доста искустно, да подправятъ явлениата. Даже, когато имахъ работа съ Д. Юма, азъ бѣхъ на шрекъ, макаръ и да съмъ длѣженъ да кажѣ, че у него не съмъ срѣщалъ нищо подобно, даже и не съмъ слушалъ за него. Но при все това, азъ не могѣхъ да искамъ, щото и другитѣ да мислѣтъ Юма или други нѣкой медиумъ неспособенъ къмъ измама, и отъ своя страна азъ не вѣрвамъ на свой или чуждъ опитъ, който би могълъ да се обясни съ измама. Обаче, послѣ запознаването на всевъзможнитѣ шамарлъци на медиумитѣ—шарлатани, моето убѣждение е, че явлениата, на които бѣхъ свидѣтель при Юма не могатъ да бѣдѣтъ подправени, и то не само не се поколеба, а, на-противъ, още по вече се заягкчи. При по-обширно разглеждане на въпроса, става явно, като какъвъ родъ иллюзии и измама може да станѣтъ при медиумическитѣ сеанси, и това още, че направенитѣ сѣ

Юма пѣматъ нищо общо съ фокуситѣ на шарлатанитѣ и тѣхнитѣ чудеса, които, за да станѣтъ, изискватъ особни приготовления.

Стъ горѣказаното не слѣдва, че не допускамъ никакви поправки (измами) въ явлениата, които ще споменѣж по-долу, между които напиримѣръ, можемъ да споменѣмъ: легкото движение на стола, което може да се произведе съ легкото движение на ржката или крака отъ страпа на Юма; но най-сетнѣ тѣзи явления не прѣдставляватъ нищо необикновено. Атъ помислихъ за необходимо да ги споменѣж въ реда на другитѣ явления, които сж слѣдствие на „нова сила“, въ чието съществуване още отъ напирѣдъ азъ съмъ твърдѣ убѣденъ. Ако азъ искахъ да произвежда силно впечатление съ описанието на тѣзи сеанси, азъ щѣхъ да примѣлча всичкитѣ тѣзи явления, за които имахъ малко доказателства: тогава всичко чудесно щѣше да се види твърдѣ рельефно; но азъ не съмъ ималъ такова желание. Повечето отъ моитѣ бѣлѣжки сж писани при самото вършене на явлението; нѣкои, а най-много краткитѣ си бѣлѣжки, азъ съмъ писалъ и допѣлвалъ веднага слѣдъ сеанса, и оттогива въ нищо не съмъ ги измѣнявалъ. Възможно е, щото при много малки подробности, които съмъ далъ на нѣкои отъ тѣзи бѣлѣжки, четението имъ да е твърдѣ отѣкчително. Но, въ всѣкой случай, азъ давамъ на читателя си фактически пълненъ материалъ, като го улеснявамъ въ възможността самъ да открие пѣмамата, ако такова нѣщо съществува.

(сѣдва).

Една духовита историйка.

Казана лично отъ Францъ Потокникъ.

Прѣведена отъ Спиритическия вѣстникъ „Light“

Бѣше облачно врѣме. прѣзъ пролѣтъта въ 1858 година, когато, твърдѣ рано сутринята, азъ излѣзохъ отъ едно малко село въ Галиція, и, слѣдъ едно уморително пътувание, пристигдохъ късно, вечерята, въ Аушвицъ (въ Германия, Auschwitz). Прѣзъ това врѣме азъ бѣхъ главенъ държавенъ инженеръ въ Лембергъ. Който е пътувалъ по тази мѣстность прѣди тридесетъ години, ще допустѣ, че такова едно пътувание бѣше въ това врѣме придружавано съ значително уморяване и лишения, нъ азъ стигнахъ на прѣдначаненото си мѣсто още повече уморенъ, защото прѣзъ цѣла день вѣмахъ добра храна.

Господарьтъ на хотела, Него Льовъ, бѣше на всѣкъдѣ извѣстенъ за най-добъръ гостоприемателъ; той също притежаваше и гостилницата на станцията, която добръ ми бѣше извѣстна отъ поцѣршнитѣ ми пътувания. Слѣдъ като закусахъ малко пѣнцо на хотела, съ супа, и по полски, нѣкъ чай, попитахъ за спалнята си. Едно момченце ме заведи въ първата хаетъ на едно здание, което по-прѣди е било монастиръ, а отпослѣ се прѣобърнало въ хотелъ.

Кждѣ края на една широка зала, която по-прѣди, навѣрно, е била зрителка на пианството на веселитѣ калугери, а сега служеше, като танцоваленъ салонъ на младитѣ Аушвицки дорета, нѣкъ доидохме до единъ коридоръ, дѣто бѣхъ расположени; тѣй нареченитѣ по-напрѣдъ килии, а сега служиха за приемни-гостицъ стан. Азъ се установихъ въ най-крайната килийка влѣтъ отъ коридора. Освѣтъ мене нѣмаше другъ посѣтителъ въ хотела. Слѣдъ като заключихъ и затворихъ добръ вратата на стаята си, азъ се успокоихъ.

Нѣмаше полвнига часъ, откогато си лѣгнѣхъ, и ето виждамъ отъ свѣтлината на мѣсечината, която грѣше въ стаята ми, вратата полегичка и внимателно да се отваря и образа на единъ жандаринъ, въ пълна форма да се показва на входа, като гледаше, нѣкакъ си въпросително. Азъ не знамъ, какъ станѣ това, нѣ азъ бѣхъ тъй смаянъ отъ това неочаквано посѣщение, щото въ сѣщата минута азъ не можехъ да продумамъ, и жандаринътъ се оттегли безъ да можѣ да го попитамъ за причинитѣ на тази му обноска. Обезпокоенъ отъ това неприятно смѣщение, и разгневенъ на себѣ си, за дѣто не съмъ затворилъ добръ вратата, скочихъ изведиѣжъ отъ лѣглото си да ѣмъ затворѣмъ и намирамъ, че вратата е добръ затръпнѣта и заключена!

Слѣдъ първото ми учудване: какъ е възможно този жандаринъ да влѣзе въ стаята ми, азъ захванѣхъ да се смѣмъ, и заключихъ, че трѣбва да ми е станѣло тежко на стомаха отъ супата, която ѣдохъ и че видението е слѣдствие отъ това. Завърнахъ се на лѣглото си и се опитахъ да заснѣмъ. Не се изминѣ половина часъ откогато лѣгнѣхъ и ето чувамъ ясно вратата да се отваря и виждамъ висока тънѣкъ бой на единъ човекъ, който прѣдпазливо и внимателно влиза въ стаята и глѣди съ малкитѣ си пронизителни очи къмъ лѣглото ми. Като съгледохъ това дяволско лице замръзнѣхъ на мѣстото си отъ страхъ, и несъзнателно грабнѣхъ револвера си, който бѣше на масата до лѣглото ми. Въ сѣщото врѣме тѣлото на човека, приличенъ на убиецъ, повдигнѣ се отъ стола, дѣто бѣше сѣднѣлъ наблизо до вратата, и тръгнѣ, отъ началото полегка, като котка, а слѣдъ малко подскочи съ една издигнѣта въ рѣката си кама и, като ме изгледа втренчено, сирѣкъ до лѣглото ми, надъ което бѣхъ се малко поповдигнѣлъ. За дълго врѣме въ живота си нѣма да забравѣмъ страшно-то нѣражение на това тънко и дяволско лице, което се надвеси надъ мене. Въ тази минута той издигнѣ

ръжката си да ме удари, нъ азъ сварихъ да гръмнѣхъ. Ударѣтъ ■ гръмѣтъ станѣхъ сѣщеврѣменно. Азъ извикахъ и станѣхъ отъ лѣглото си, нъ сѣщеврѣменно чухъ, вратата че се затвори тѣй силно, щото цѣлата къща се потрѣси. Различихъ сѣщо и стѣпки, които се отдалечавахъ отъ моята стая. Слѣдъ това послѣдва една минутна тишина.

Скоро, довтаса и ханджиата съ *портѣра* си, на-тири се въ стаята ми, като извика: „какво има?... .. кой гръмнѣхъ?“

— Азъ, отговорихъ много развълнувано: не го ли видѣхте?

— Кого да видимъ? попита притежательтъ.

— Мж, кого, чоловѣка, връзъ когото гръмнѣхъ; Кой бѣше той? Въ лицето си мязаше на дяволъ.

Слѣдъ като расправихъ подробно случката, ханджиата ми каза защо не съмъ заключилъ вратата на стаята си прѣди да си лѣгнѣхъ.

— Нъ, казахъ му азъ: небѣше възможно да се заключи по-якѣката, както азъ ѣж заключихъ, понеже въпрѣки всѣко мое заключване, тя бѣше отворена“. Помолнихъ го да ми разясни, какъ станѣ това нѣщо, защото то е непенятно за мене.

Хотелжиата и слугата му се изгледохъ единъ другъ зачудени и господинъ *Ловѣ* каза: „елате, господине, да ви дамъ друга стая, вий не трѣбва да останете въ тази.“

Слугата ми прибра едно-друго и азъ напуснѣхъ стаята, па чнато стѣна намѣрихме забитъ куршума, на гръмнатия патронъ.

Азъ бѣхъ твърдѣ развълнуванъ, не можахъ да заспя, за това отидохъ въ кафенето, което бѣше праздно, и си порѣчихъ единъ пунчъ.

Докато си испихъ порѣчаното, хотелжиата ми расправи слѣдущето:—

— Трѣбва да ви кажѣ, Господине, че стаята, въ която ви введохъ по моитѣ заповѣди, има едно чудно обстоятелство свързано съ себѣ си. Откакъ съмъ

влѣзоль въ тозъ хотелъ, никой отъ посѣтителитѣ ми въ тази стая не е прѣкарвалъ поне нощъ безъ да не бѣде уплашенъ. Последнѣното лице, което спа въ неѣхъ бѣше единъ туристъ отъ Нартскитѣ Планини. На сутринята ний го намѣрихме мъртъвъ на дюшемето, като че ли бѣше ударенъ отъ апоплексна. Отъ тогива, ето вече двѣ години, азъ бѣхъ затворилъ тази стая. Обаче, когато вий дойдохте снощи, помислихъ си, прѣдъ видъ вашия твърдъ характеръ, че вий сте истинскій чловѣкъ, който ще може да влѣзе въ дѣното на тази спиритическа мистерна, свързана съ тази стая. Нъ това, което вий истѣглихте, е достатъчно да ме убѣди, че азъ трѣбва веднѣжъ за всегда да затворѣхъ тѣзи стаѣ и за въ бѣдѣще да не пуцамъ никого вжтрѣ да спи.“

Дѣте—зрителенъ медиумъ.

(Прѣводъ изъ „Messenger“)

Въ едно спиритическо сѣмейство, изъ околноститѣ на Лиежъ, сѣществва отъ нѣколко мѣсеца въ едно момченце на 2¹/₂ години единъ изгнрѣденъ случай отъ зрително медиумство.

Хекторъ Б. вижда твърдѣ често единъ отъ своитѣ братовчеди починѣлъ на 12 Септемврий 1891 г. на 16 годишна възраст.

Ний ще се ограничимъ да опишимъ тритѣ слѣдующи появленна, които твърдѣ добрѣ убѣждаватъ за продължението на живота подиръ тѣлесната смъртъ, малката възраст на медиума исключвайки всеко подозрѣние за измамничество, халюцинацна или само внушение.

На 28 Априлий 1892 г., това дѣте едвамъ сторило 2 години, прѣкратава отведнѣжъ игритѣ си и казва завчасъ: „я глѣдай! Кръстниченъ Юлий!“ Майка му, която го чува го попитва немѣдленно: „Кѣдѣ е Юлий?“—„Ето го“, казва дѣтето, като посочва

една точка прѣдъ себѣ си. — Какъ е облѣченъ? — Съ палтото си и шапката си. — И подиръ туй, завчасъ: — отиди си, Юлий. — Видимна за дѣтето духъ изчезиждь.

Слѣдъ нѣколко депа — ново появление. Хекторъ, който никогѣ неиска да го събличатъ въ присѣйствието на нѣкого, упоретвуваше на майка си, която искаше да го съблѣче. Безъ ни най малко уплашване той указа на новото появление на братовчеда си, дошелъ да го посѣти въ едно съвсѣмъ неудобно врѣме. Дѣтето го сочѣше, какъ върви изъ стаята, като че ли той бѣше още живъ. Слѣдъ малко дѣтето само отиди да се умие, като казваше че Юлий си отишелъ.

На 18 Юний тая година, около 9 часътъ сутрината, дѣтето закусваше съ майка си и дѣдо си. Отведиждь, то сложи намазаната си съ масло рѣзка хлѣбъ и каза пакъ: „Вижъ! Ето кръстниченъ Юлий; добъръ день Юлий.“ — Майка му го попита кждѣ е? — „Тамъ“, казва дѣтето, като посача прозореца. — „Подай му ржката си, му казва тя. — Не могъ, отговаря Хекторъ, турете ме на масата да ида близо до него.“ — Слѣдъ като му испълнихъ желанието: — „Отворете прозореца, каза, той е на срѣща въ градината. — Какъ е? — Съ малката си шапка и часовника си — Ами какво праша въ градината? — Върви.... Елате, Юлий, съ мене да идемъ у кръстница, и това като казваше дѣтето простираше ржа въ насока, гдѣто виждаше духътъ; — не иска да дойде, каза, той си отиди“.

Нека притуримъ, че тиа появлениа ставахъ верѣдъ бѣлъ день, сутрина, и че духътъ на Юлий Р., повиканъ, потвърди напълно своята самоличность чрѣзъ най убѣдителни изявлениа, като потвърди освенъ туй, че е билъ прѣдмѣтъ на видѣниата на своя малкъ братовчедъ.

Ний гарантираме истинността на тукъ изложенитѣ факти и сме готови да укажемъ на любопитнитѣ психолози, които искатъ да изучатъ отблизо тоя толкова интересенъ случай отъ меднумство, съмейството Б.

Прѣсмѣтача Иноди въ Лиежъ.

(Прѣводъ пазъ „Messenger“)

Яковъ Иноди бѣше напоследъкъ прѣдставенъ въ кафе „Фаръ“; учениа свѣтъ бѣше омаянъ и тѣл-пага се стичаша да рѣкоплѣска на тоя дѣйствителенъ феноменъ, единственъ по рода си. Нека дадемъ думата на „Лиежския вѣстникъ“ (Journal de Liège), който е, както знайте, твърдѣ скептиченъ. Четемъ въ броя му отъ ¹⁸/₁₉ Юний:

„Прѣсмѣтача Иноди има вчера въ кафе „Фаръ“ грамаденъ успѣхъ, напълно заслуженъ.

„Не е за пръвъ пѣтъ гдѣто тоя челоуѣкъ, на-истина необикновенъ, дохожда въ Лиежъ; но рѣдко той е билъ толкова интересенъ. Той рѣшава въ единъ мигъ най сложнитѣ прѣсмѣтання и най мъчнитѣ изваждания на коренъ, съ единения, лихви, умножения на грамадни числа и пр.

„Той казва завчасъ дали еди коя дата отъ 12-й, 15-й или 18-й вѣкъ се е падала въ единъ понедѣльникъ, вторникъ и пр.; той отговаря колко секунди има въ 32 години, 7 мѣсеца, 17 дена, 3 часа и 22 минути, толкова бързо, колкото додѣ се искаже задачата.

„Иноди работи съ слухъ и не съ четмо; той обича да слуша задачата отъ колкото да я чете; ако му я даждѣ написана, той я чете високо прѣди да почене“.

*
* *

Ето какво казва други вѣстникъ:

„Иноди прави необикновенни исчисления, рѣшава въ нѣколко секунди задачи, за които трѣбва съ хилядни цифри, изважда корени отъ квадратъ и кубъ, и, за да свършимъ, прави петъ дѣйствиа изведиждъ: едно събиране отъ 4 числа съ по 5 цифри, едно изваждане отъ двѣ числа съ по 12 цифри всекое, едно дѣление на едно число отъ 6 цифри съ друго

число отъ 4 цифри, единъ четвърти коренъ и една задача основана върху измѣрване на повърхността отъ единъ кръгъ. Исказването на задачата държи 6 минути и рѣшаванieto ѝ—7, или всичко 13 минути. Най послѣ, чудо! Иноди повтаря, на края на всѣко прѣставление, всичкитѣ цифри (и по рѣдъ) съ които си е служилъ прѣзъ врѣме на прѣставленieto, дѣто ще рѣче съ стотини цифри.“

*
* *

Яковъ Иноди билъ ли е единъ великъ прѣсмѣтачъ въ едно друго сѣществувание? Или е зрителенъ и слуховъ медиумъ, за какъвто сж го взѣли въ една спиритическа група въ Марсилна, гдѣто съ врѣме е наченжалъ? Нека научнитѣ мъже ни дадѣтъ едно по коренно изяснение на тоя чуденъ челоуѣкъ ний ще го приемимъ съ удоволствие. Чакаецъ подобро, ето това което ни дава списанието „Белгийска Звѣзда“ (L'Etoile Belg.). Въ него ний четемъ, съ дата 10 Юний:

„Парижската академия на наукитѣ бѣше, както знайте, натоварила една комиссия, съставена отъ г. г. Шарко, Тиссранъ, Дарбу и Пуанкаре да ѝ пратѣтъ единъ рапортъ върху чудния прѣсмѣтачъ Иноди, за когото бѣше благоволила да го изслѣдва прѣди нѣколко мѣсеца въ едно отъ засѣданната си.

Г. Шарко, специално назначенъ да рапортира туй що се отнася до психологната, взима думата да прочете заключението на изслѣдванната си.

Г. Шарко напомня най-първо началото на живота на Иноди, който, роденъ въ Онорадо (Пиемонтъ) въ 1867, на шестата си година е пазилъ стадата въ планинитѣ и на десетата си се е прѣхранвалъ съ разиграванieto на кукли: той не знаелъ, ни да чете, ни да пиши, но смѣталъ вече чудесно по своя начинъ

Заклучението, което трѣбва да извадимъ, казва той, е, че Иноди въ различни отъ повечето прѣсмѣтачи, които сж го прѣдшествували, не употребява

въ своитѣ умственни операции памѣтъта на зрѣнието по прѣдизвиква слуховни образи (images auditives) и образи-двигатели на разчленяването (images motrices d'articulation), т. е. че той си служи не толкова съ памѣтъта на зрѣнието, отколкото съ памѣтъта на слухътъ и, че създава въ памѣтъта си такива образи, въ които една задача се явява расчленена на своитѣ съставни части. Кой отъ тиа два елемента прѣодолява? Елемента двигателъ на разчленяването ли, или впечатлителния елементъ на слухътъ? Отсъствието на нѣкой способъ за опитъ, съ който да можемъ да изолираме едната отъ другата, ни прѣче да опрѣдѣлимъ каква часть завзема всѣки единъ отъ тѣхъ.

Вижда се обаче за твърдѣ вѣроятно, мисли Г. Шарко, че расчленяването на цифритѣ не се намѣсва освѣнъ да подкрѣпи явлениата на вътрѣшния слухъ, които сж и по ранни.

Изучваниата въ отношение на неговото сѣмейство не съдържатъ нищо интересно и антропологическото изслѣдване, на което подложихъ Иноди, нищо не раскры.

Слѣдъ Г. Шарко е изслѣдвалъ Иноди и Г. Дарбу, отъ глѣдна точка на механизма, който употребява.

Въ него помнянието на цифритѣ е дълготрайно. Прѣсмѣтвача може да повтори подиръ много дни разстояние, цѣли листове съ цифри на не по-малко отъ 200 числа.

Иноди, казва Г. Дарбу, си е създадалъ една своя метода. Той почева операциитѣ си отъ лѣва страна съ едритѣ цифри и по тоя начинъ се приближава до нѣкои способности въ употребление у извѣстни Индйски наслѣдения. Сжщо тѣй прави и изважданieto.

Относително алгебрическитѣ задачи прѣсмѣтвача ги рѣшава вѣкакъ пикинишкомъ. „Не може, асж, при-тура Г. Дарбу, да изискваме отъ него да изнамѣри самъ алгебрата и цѣлата математика. Ний узнаваме, завършва тоя ученъ мажъ, че Иноди е единъ инте-легентенъ момъкъ и притежава единъ духъ твърдѣ

отворещъ. Ако забѣлѣжимъ при туй, че памѣтъта, съ която е надаренъ се срѣща въ много знаменити математици, трѣбва да съжеляваме че когато е могълъ да се учи, не е получилъ уроци отъ нѣкой уменъ и способенъ учитель.“

✱
✱ ✱

Професоръ Постюла ималъ прѣкрасната идея да събере у тѣхъ университетскій свѣтъ да види отъ близо знаменития прѣсмѣтвачъ. Успѣха на Иноди надминалъ всѣко очаквание. За това любопитно засѣданіе е писано въ „Белгійскій вѣстникъ“ отъ 23 Юний.

Иноди е понекалъ да разясни на събраието, какъто се вижда, туй що той нарича свои майстории. Но нищо не може да му се разбере, ако не това, че той рѣшава чрѣзъ послѣдователни прѣдположения и изхвърляния, а слѣдующитѣ негови думи имахъ истински успѣхъ: „азъ тургамъ настрана толкозъ, азъ тургамъ на страна всѣкога; съ тая система ще бѣждъ скоро богатъ.“

Г. Кумберландъ при руския царь.

(Прѣводъ изъ „Messenger“).

Копенхагенъ 22 Юний,

Г. Кумберландъ, „thought reader“, извѣстния „четецъ на мисли“, ималъ честта вчера вѣчеръ да даде едно прѣдставление въ Бернсдорфъ, царската резиденция. Величайшитѣ зрители, останжали твърдѣ задоволни отъ всичко, което г. Кумберландъ е намѣрилъ за добро да имъ покаже и „thought reader“—а възбудилъ общо очудвание, когато, слѣдъ като помолилъ Н. В. Императора да мисли нѣкоя русска дума, той даже понекалъ да я напише на руски върху една голѣма табла, макаръ че не е знаалъ ни една буква отъ руската азбука.

Ето що пише другъ единъ вѣстникъ:

Знаменития магнетизьоръ Стуартъ Кумберландъ бѣше повиканъ на послѣдъкъ въ Данмарския дворецъ, за да даде една вѣчерипка въ присѣдствието на го-сподаритѣ и князетѣ които се намирахъ тамъ събрани.

Царя, който никога не е присѣдствувалъ на магнетическо прѣдставление, но който мѣжду туй е голѣмъ любитель на съчиненна, които третиратъ тайнитѣ науки (*Sciences occultes*), се много развлѣче отъ различнитѣ опити направени въ негово присѣдствие отъ Стуартъ Кумберландъ. При все това, понеже приличаше да се съмѣща въ силата която би имало внушението върху него, магнетизьора го покани да се подложи самъ на личенъ опитъ, което Александръ III приѣ на драго сърдце.

Тогазъ видѣхъ какъ, подложенъ на едно внушение отъ Стуартъ Кумберландъ, царя, който е, както знайте, надаренъ съ една херкулеска сила, правѣше напразни усилия да подигне отъ земята едно слабичко момиченце, Мисъ Бентлей, което, нѣколко минути прѣди това, той бѣше носѣлъ на ръцѣтъ си изъ салона. Туй много развесели венчки отъ двореца и цари зарадва въ много, поздрави съчувственно магнетизьора.

*
* *

Пришчоститѣ на едно огромно богатство — Корнелиусъ Вандербилтъ, Американския милиардистъ, малко врѣме прѣди смъртъта си пишеше на единъ свой приятель:

„Моето богатство ми тѣжи, никакво удоволствие не ми принася, нищо добро не добивамъ отъ него. Въ какво съмъ по честитъ отъ скромния си съседъ? Той вкусува по-добро отъ мене истинскитѣ сладости на живота, неговото здравие е по-добро отъ моето, отговорността му по-малка; той ще живѣе по-дълго и той поне може да се довѣрва въ окръжаващитѣ го. Така азъ чакамъ смъртъта да ме отърве отъ отговорноститѣ които нося, щото синоветѣ ми да раздѣлятъ заедно съ богатството и грижитѣ които то налага.